

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**YABANCI FUTBOLCU STATÜSÜ VE BAŞARI
İLİŞKİSİ: TÜRKİYE VE 'BEŞ BÜYÜK' AVRUPA
FUTBOL LİĞİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Yüksek Lisans Tezi

Kutay ARSLAN

Spor Yönetimi Bilimleri Anabilim Dalı

İzmir

2020

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**YABANCI FUTBOLCU STATÜSÜ VE BAŞARI
İLİŞKİSİ: TÜRKİYE VE ‘BEŞ BÜYÜK’ AVRUPA
FUTBOL LİGİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Kutay ARSLAN

Danışman
Dr. Öğr. Üyesi Erdiñ DEMİRAY

Spor Yönetimi Bilimleri Anabilim Dalı
Spor Yönetimi Bilimleri Tezli Yüksek Lisans Programı

İzmir
2020

DEĞERLENDİRME KURULU ÜYELERİ

Kutay ARSLAN

K. Arslan

Başkan : Dr. Öğr. Üyesi Erdiñ DEMİRAY
(Danışman)

E. Demiray

Üye : Doç. Dr. Melih BALYAN

M. Balyan

Üye : Prof. Dr. Ahmet TALİMCİLER

A. Talımciler

Yüksek Lisans Tezinin Kabul Edildiği Tarih:

03.07.2020

Önsöz

Dünyadaki en popüler spor ve daha geniş anlamda bir endüstri olarak futbol küresel bir marka haline gelmiştir. Futbolun çekiciliği kitleleri peşinden sürüklemekte ve günümüzde birçok ülkenin futbola yatırımlar yaptığı bilinmektedir. Türkiye'nin de bu ülkeler arasında yer aldığı ve Türk futbol kulüplerinin yaptığı yatırımların önemli bir bölümünü yabancı futbolcu transferlerine ayırdığı düşünülebilir.

Bu araştırmada, yabancı futbolcu statüsünü yansıtan yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Sıralamaları ilişkisinin Türkiye Süper Ligi ve 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi arasında karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Akademik hayata attığım bu ilk adım ile Türk futbolunun gelişimi adına bir araştırma yapmanın benim için oldukça önemli olduğunu ifade etmek isterim.

Bu araştırma ile birlikte; Türkiye Futbol Federasyonu tarafından uygulanan yabancı futbolcu statüsünün, Türk futbol kulüplerinin uluslararası başarılarına etkileri, hem teori hem de uygulama alanlarında kapsamlı olarak ele alınacaktır. Yapılan araştırmanın, TFF tarafından değiştirilmesi düşünülen Türkiye Süper Ligi yabancı futbolcu statüsünün gözden geçirilmesi aşamasında değerli veriler ortaya koyacağı düşüncesindeyim.

İzmir, Haziran 2020

Kutay ARSLAN

Özet

Yabancı Futbolcu Statüsü ve Başarı İlişkisi: Türkiye ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi Üzerine Bir Araştırma

Bu araştırmada, yabancı futbolcu statüsünü yansıtan yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Sıralamaları ilişkisinin Türkiye Süper Ligi ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi arasında karşılaştırmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma verileri, 1992/93 - 2019/20 futbol sezonlarını kapsamaktadır.

Araştırmada, Türkiye Süper Ligi ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’nden UEFA organizasyonlarına katılan kulüplere ait yabancı futbolcu oynatma oranı dikkate alınmaktadır. Araştırmada, istatistiksel analiz yöntemlerinden korelasyon analizi kullanılmıştır. Analizler, yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Sıralamaları arasında uygulanmıştır.

Araştırma sonuçları, Türkiye Süper Ligi’nde uygulanan yabancı futbolcu statüsü ve uygulamalarının Türk futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarındaki başarılarında herhangi bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Araştırma sonuçları ayrıca, yabancı futbolcu statüsü ve uygulamalarının; İngiliz ve İspanyol futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarındaki başarılarında olumlu bir etkisinin olduğunu, İtalyan ve Fransız futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarındaki başarılarında olumsuz bir etkisinin olduğunu ve Alman futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarındaki başarılarında herhangi bir etkisinin olmadığını göstermektedir.

Bu araştırmada, Türkiye Süper Ligi’nde 2015/16 sezonundan başlayarak 5 sezondur uygulanmakta olan ve saha içinde 11 yabancı futbolcunun yer alabildiği yabancı futbolcu statüsünün Türk futbolunda uluslararası başarı açısından herhangi bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. TFF’nin bugüne kadar yabancı futbolcu statüsü ile ilgili olarak sadece sayısal sınırlamalara yer verdiği bilinmektedir. TFF’nin yabancı futbolcu statüsünde sayısal sınırlamalardan çok, transfer edilecek yabancı futbolcularda FA’nın İngiltere Premier League’de uygulamakta olduğu yabancı futbolcu transfer politikalarını inceleyerek, yürütülecek araştırmalar çerçevesinde,

Türk futbolu için yabancı futbolcu transfer kriterleri belirlemesinin daha faydalı olabileceği düşünölebilir.

Anahtar Kelimeler: Futbolda Yönetişim; Yabancı Futbolcu Kuralı; Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı; UEFA Organizasyonları; UEFA Ülke Sıralaması; UEFA Ülke Katsayıları

Abstract

The Status of Foreign Player and the Correlation of Success: A Research on the Turkish and the ‘Big Five’ European Football Leagues

In this research, it was aimed to investigate the correlation between the percentage of foreign players’ played time in football clubs, which based on the foreign player status, and the UEFA Rankings by comparing the Turkish Super League and the ‘Big Five’ European Football Leagues. The data of the research covered the football seasons between 1992/93 - 2019/20.

In the research, the percentage of foreign players’ played time in the clubs which participated in UEFA competitions from the Turkish Super League and the ‘Big Five’ European Football Leagues were considered. Correlation analysis, one of the statistical analysis methods, was used in the research. The percentage of foreign players’ played time and the UEFA Rankings were analysed comparatively.

The research results show that the foreign player status and regulations applied in the Turkish Super League do not have any effect on the success of Turkish football clubs in UEFA competitions. The results also demonstrate that the foreign player status and regulations positively effect on the success of English and Spanish football clubs in UEFA competitions, that they have a negative effect on the success of Italian and French football clubs in UEFA competitions, while they do not have any effect on the success of German football clubs in UEFA competitions.

It was determined in the research that the foreign player status, which allows 11 foreign players on the field at the same time and has been applied in the Turkish Super League for 5 seasons, starting from the 2015/16 football season, has had no positive contribution to the success of the Turkish football in the international arena. It was known that the TFF has imposed only the numerical limitations regarding the foreign player status until today. It would be more beneficial to determine the foreign player transfer criteria for the Turkish football within the framework of the research by reviewing the foreign player transfer policies that the FA has been implementing

in the English Premier League, rather than focusing on the numerical limitations in the foreign player status.

Keywords: Governance in Football; Foreign Player Rule; Percentage of Foreign Players' Played Time; UEFA Competitions; UEFA Country Rankings; UEFA Country Coefficients

İçindekiler

Önsöz	I
Özet	II
Abstract	IV
İçindekiler.....	VI
Tablolar Listesi	VIII
Grafikler Listesi	IX
Şekiller Listesi	IX
Kısaltmalar Listesi	X
1. Giriş.....	1
1.1. Araştırmanın Konusu	1
1.2. Araştırmanın Problemi.....	2
1.3. Araştırmanın Sorusu	2
1.4. Araştırmanın Hipotezleri	2
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	2
1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları.....	3
1.7. Araştırmanın Amacı	4
2. Genel Bilgiler	5
2.1. Avrupa Futbolunda Yönetişim: ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’nde Uygulanan Yabancı Futbolcu Statüleri	5
2.1.1. Milliyet Hükümleri.....	5
2.1.2. UEFA: ‘3+2’ Kuralı	7
2.1.3. EU: Bosman Davası	7
2.1.4. UEFA: HGP Kuralı	7
2.1.5. FIFA: ‘6+5’ Kuralı.....	8
2.2. Türk Futbolunda Uygulanan Yabancı Futbolcu Statüleri.....	11
2.3. ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’nde Yabancı Futbolcu Statüleri	16
2.3.1. İngiltere Premier League	16
2.3.2. İspanya La Liga.....	17
2.3.3. Almanya Bundesliga	17
2.3.4. İtalya Serie A	18

2.3.5. Fransa Ligue 1	18
2.4. Türkiye Süper Ligi'nde Yabancı Futbolcu Statüsü	19
2.5. Literatür Taraması	20
3. Gereç ve Yöntem	24
3.1. Doküman İncelemesi	24
3.2. Araştırmada Veri Toplama Teknikleri.....	25
3.2.1. UEFA Sıralamaları.....	25
3.2.2. Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	27
3.2.3. UEFA Organizasyonları Finalistleri ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%).....	28
3.2.4. Türk Futbol Kulüplerinin UEFA Organizasyonlarındaki Başarıları ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%).....	28
3.3. Veri Analizi.....	29
3.3.1. Korelasyon Analizi.....	29
4. Bulgular	30
5. Tartışma.....	47
6. Sonuç ve Öneriler	58
7. Kaynaklar	60
Ekler	70

Tablolar Listesi

Tablo 1: Türk Futbolunda Uygulanan Yabancı Futbolcu Statüleri	11
Tablo 2: ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi’nde Kadro Yapıları	19
Tablo 3: UEFA Ülke Katsayıları	33
Tablo 4: Sezon UEFA Ülke Katsayıları.....	35
Tablo 5: UEFA Şampiyonlar Ligi Finalistleri ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%).....	37
Tablo 6: UEFA Avrupa Ligi Finalistleri ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%).....	38
Tablo 7: UEFA Kupa Galipleri Kupası Finalistleri ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%).....	39
Tablo 8: Türk Futbol Kulüplerinin UEFA Organizasyonlarındaki Başarıları ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)	40
Tablo 9: İngiltere Premier League’de Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	41
Tablo 10: İngiltere Premier League’de Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	41
Tablo 11: İspanya La Liga’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	42
Tablo 12: İspanya La Liga’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	42
Tablo 13: Almanya Bundesliga’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	43
Tablo 14: Almanya Bundesliga’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	43
Tablo 15: İtalya Serie A’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	44
Tablo 16: İtalya Serie A’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	44
Tablo 17: Fransa Ligue 1’de Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	45
Tablo 18: Fransa Ligue 1’de Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	45
Tablo 19: Türkiye Süper Ligi’nde Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	46
Tablo 20: Türkiye Süper Ligi’nde Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları	46

Grafikler Listesi

Grafik 1: ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi’nde Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)	31
Grafik 2: ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi’nden UEFA Organizasyonlarına Katılan Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)...	32
Grafik 3: UEFA Ülke Sıralaması.....	34
Grafik 4: Sezon UEFA Ülke Sıralaması	36

Şekiller Listesi

Şekil 1: Avrupa Futbolunda Yönetişim Modeli	10

Kısaltmalar Listesi

FIFA:	Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği -Fédération Internationale de Football Association-
UEFA:	Avrupa Futbol Federasyonları Birliği -the Union of European Football Associations-
TFF:	Türkiye Futbol Federasyonu
FA:	İngiltere Futbol Federasyonu -the Football Association-
RFEF:	İspanya Kraliyet Futbol Federasyonu -Real Federación Española de Fútbol-
DFB:	Almanya Futbol Federasyonu -Deutscher Fußball-Bund-
FIGC:	İtalya Futbol Federasyonu -Federazione Italiana Giuoco Calcio-
FFF:	Fransa Futbol Federasyonu -Fédération Française de Football-
EU:	Avrupa Birliği -the European Union-
EEA:	Avrupa Ekonomik Alanı -the European Economic Area-
HGP:	Yerel Olarak Eğitilen Oyuncular -the Home-Grown Players-
FIFPro:	Uluslararası Profesyonel Futbolcular Birliği -Fédération Internationale des Associations de Footballeurs Professionnels-
UCL:	UEFA Şampiyonlar Ligi -the UEFA Champions League-
UEL:	UEFA Avrupa Ligi -the UEFA Europa League-
UCWC:	UEFA Kupa Galipleri Kupası -the UEFA Cup Winners' Cup-
TUR:	Türkiye
ENG:	İngiltere -England-
ESP:	İspanya -Spain-
GER:	Almanya -Germany-

ITA: İtalya -Italy-
FRA: Fransa -France-
POR: Portekiz -Portugal-
RUS: Rusya -Russia-
NED: Hollanda -Netherlands-
UKR: Ukrayna -Ukraine-
AUT: Avusturya -Austria-
SCO: İskoçya -Scotland-

1. Giriş

1.1. Araştırmanın Konusu

Bosman Davası ile Avrupa futbolunda yabancı futbolcu statüsü ve uygulamalarının tamamen değiştiği bilinmektedir. Avrupa'da Bosman Davası'nın sonuçlandığı 1995 yılına kadar yabancı futbolcu statüleri, ulusal ve uluslararası futbol müsabakalarında farklı uygulamalara sahne olmaktadır.

1960'lı yıllardan itibaren birçok ulusal futbol federasyonu, yabancı futbolcuların bir müsabakaya veya sahaya alınmalarını sınırlayan kurallar (nationality clauses) getirmektedir (European Court Reports, 1995). İngiltere'de 1931'den 1978'e kadar, İspanya'da 1965'den 1973'e kadar, İtalya'da 1966'dan 1980'e kadar, Fransa'da, 1962'den 1970'lerin başına kadar yabancı futbolcu transferlerinin yasaklandığı bilinmektedir. Bu liglerin aksine, Almanya'da, 1963'de her takımda 2 yabancı futbolcu transferine izin verilmektedir.

Türk futbolunda yabancı futbolcu statüsü hakkında ilk karar 1951 yılında alınmaktadır. Daha sonra sırası ile 1962, 1989, 1996, 1997, 1998, 1999, 2000, 2001, 2004, 2007, 2010, 2011, 2013 ve 2014 yıllarında sürekli olarak değiştirilmektedir. 1951 yılında saha içinde 1 yabancı futbolcuya görev verebilen kulüpler 2014 yılına gelindiğinde 6 yabancı futbolcuya kadar görev verebilme hakkına sahip olmaktadır. 2015 yılında ise Türk futbolu için tarihi bir karara imza atılmaktadır. Alınan karar ile kulüpler, saha içindeki 11 futbolcunun tamamını yabancı futbolculardan oluşturabileceklerdir (TFF Statüsü, 2015).

Genel olarak futbol kulüplerinde görev alan yabancı futbolcu sayısı ne kadar yüksekse kulüp başarısının da o derece yüksek olması beklenmektedir (Varmus, Kubina ve Adámik, 2019). Buradan hareketle yabancı futbolcu statüsünü yansıtan yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Sıralamaları ilişkisinin Türkiye Süper Ligi ve 'Beş Büyük (Big Five)' Avrupa Futbol Ligi (Littlewood, Mullen, ve Richardson, 2011) arasında karşılaştırmalı olarak incelenmesi bu araştırmanın konusunu oluşturmaktadır.

1.2. Araştırmanın Problemi

Yabancı futbolcu oynatma oranı ile uluslararası başarının göstergesi olan UEFA Sıralamaları arasındaki ilişkinin incelenmesi ve varsa bu ilişkinin ortaya çıkarılması ęeklinededir.

1.3. Araştırmanın Sorusu

Yabancı futbolcu oynatma oranı ile uluslararası başarının göstergesi olan UEFA Sıralamaları (UEFA lke Sıralaması ve Sezon UEFA lke Sıralaması) arasında ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA lke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

H2: Yabancı futbolcu oynatma oranı ile Sezon UEFA lke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Araştırma kapsamında Türkiye Süper Ligi ve ‘Beğ Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’ne ait yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Sıralamaları’nın evreni temsil ettiği varsayılmaktadır.

1.6. Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırma verileri, 1992/93 - 2019/20 futbol sezonlarını kapsamaktadır. COVID-19 salgını nedeniyle 2019/20 futbol sezonunun ortasına kadar olan veriler araştırmaya dâhil edilmektedir.

COVID-19 salgınının Avrupa'ya yayılması ve farklı hükümetler tarafından alınan ilgili kararlar nedeniyle yaşanan gelişmeler ışığında (UEFA, 2020a) UEFA Asbaşkanı Michele Uva, “Şu an gelişmeleri yakından takip ediyoruz. Her ülkenin durumunu ayrı ayrı değerlendiriyoruz. UEFA olarak her ülkenin virüs hakkında vereceği kararı değerlendireceğiz. Eğer bu virüs Avrupa'da bir tehdit haline gelirse ve istemediğimiz noktaya ulaşırsa, UEFA Şampiyonlar Ligi'ni ve UEFA Avrupa Ligi'ni durdurmak zorunda kalabiliriz.” şeklinde bir açıklamada bulunmaktadır (TRT Haber, 2020). Bu açıklamadan kısa bir süre sonra COVID-19 salgını nedeniyle Türkiye Süper Ligi ve 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi'nde müsabakalar ertelenmektedir (ESPN, 2020; TFF, 2020).

Türkiye Süper Ligi'nde 26. hafta, İngiltere Premier League'de 29. hafta, İspanya La Liga'da 27. hafta, Almanya Bundesliga'da 25. hafta, İtalya Serie A'da 26. hafta ve Fransa Ligue 1'de 28. hafta'nın tamamlanmasının ardından (UEFA, 2020b) müsabakalar ertelenmekte ve futbol federasyonları tarafından liglerin yeniden başlamasıyla ilgili resmi olarak bir tarih belirlenmemektedir (ESPN, 2020; TFF, 2020). Bu nedenle Türkiye Süper Ligi ve 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi'nde tamamlanan müsabaka sayıları açısından tutarlılık sağlanabilmesi amacıyla 2019/20 futbol sezonunun ortasına kadar olan veriler araştırmaya dâhil edilmektedir.

1.7. Araştırmanın Amacı

Genel olarak bir futbol kulübünde ne kadar fazla yabancı futbolcu oynatılırsa kulübün de o oranda başarılı olması beklenmektedir. Araştırmanın hipotezini de yansıtabak bağlamda yabancı futbolcuların oyunda kalma oranı maçın toplam süresine göre değerlendirildiğinde oran ne kadar yüksekse kulübün uluslararası başarısının o derece yüksek olması beklenir. Dolayısıyla UEFA Sıralamaları açısından böyle bir ilişkinin var olup olmadığı ve olası ilişkilerin Türkiye Süper Ligi ve 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi arasında karşılaştırılmalı olarak incelenmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

2. Genel Bilgiler

2.1. Avrupa Futbolunda Yönetişim: ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’nde Uygulanan Yabancı Futbolcu Statüleri

Sporda yönetişim, genel olarak spor organizasyonlarının ve sistemlerinin nasıl yönetildiğini ve kontrol edildiğini ifade eder (Dowling, Leopkey ve Smith, 2018).

2.1.1. Milliyet Hükümleri

Milliyet hükümleri (nationality clauses), futbol müsabakalarında sahaya çıkabilecek yabancı futbolcu sayısını belirleyen kurallardır. Bu hükümlerin amaçları doğrultusunda milliyet, bir futbolcunun bir ülkenin ulusal veya temsilci ekibinde oynamaya hak kazanıp kazanamayacağına ilişkin olarak tanımlanmaktadır (European Court Reports, 1995). 1960’lı yıllardan itibaren birçok ulusal futbol federasyonu, yabancı futbolcuların bir müsabakaya veya sahaya alınmalarını sınırlayan kurallar (nationality clauses) getirmektedir (European Court Reports, 1995).

İngiltere Futbol Federasyonu (the Football Association-FA), 1931’de İngiliz olmayan futbolcuların en az iki yıldır İngiltere’de yaşıyor olması koşuluyla profesyonel lig içerisinde oynayabileceklerini belirten bir kural getirmektedir (Taylor, 2007; Four Four Two, 2019). Bu kural yabancı futbolcuların amatör olarak oynayabilecekleri anlamına gelmektedir (Taylor, 2007). 47 yıl süresince yabancı profesyonelleri etkili bir şekilde engelleyen bu kural 1978 yılında Avrupa Topluluğu (the European Community)’nin müdahalesine kadar devam etmektedir (Taylor, 2006; Giulianotti ve Robertson, 2009, s. 16; Four Four Two, 2019).

İspanya Kraliyet Futbol Federasyonu (Real Federación Española de Fútbol-RFEF), İspanya’nın 1962 FIFA Dünya Kupası (the 1962 FIFA World Cup)’ndaki başarısızlığının ardından 1965’de yabancı futbolcuları yasaklamaktadır (Giulianotti ve Robertson, 2009, s. 16; Lowe, 2013, s. 222). Çıkarılan yasa gereği sadece

İspanyol kökenli 'oriundos' Latin Amerikalı futbolculara izin verilmektedir (Ball, 2003, s. 223; Lowe, 2013, s. 222).

Barcelona kulübü, sistemin yaygın olarak kötüye kullanıldığını fark ederek sistemi araştırmak üzere yasal bir firma kullanmaktadır (Lowe, 2013, s. 222). Miguel Roca raporunda, İspanya'da oynayan altmış 'oriundos' futbolcunun kırk altısının sahte belgeler altında olduğunu ortaya çıkarmaktadır (Lowe, 2013, s. 222). Ulusal Spor Konseyi (the National Sports Council), Barcelona kulübünün yaptığı yoğun baskı sonucu 1973'te yabancı futbolcu yasağını kaldırmakta ve her kulübün 2 yabancı futbolcu transferine izin vermektedir (Lowe, 2013, s. 222). RFEF, 1988/89 sezonunda bu sayıyı 3'e yükseltmektedir (Marcén, 2016).

İtalya Futbol Federasyonu (Federazione Italiana Giuoco Calcio-FIGC), İtalya'nın 1966 FIFA Dünya Kupası'ndaki başarısızlığının ardından 1966'da yabancı futbolcu transferini yasaklamaktadır (Moliterno, 2002, s. 340). Federasyon bu kararı ile genç İtalyan futbolcuların daha fazla süre almalarını sağlayarak yetenek gelişimlerini artırmayı ve böylece İtalya Milli Takımı'nı güçlendirmeyi amaçlamaktadır (Moliterno, 2002, s. 340; Parrish ve Nauright, 2014, s. 140). FIGC, 1980'de yasağı kaldırmaktadır (Giulianotti ve Robertson, 2009, s. 16; Parrish ve Nauright, 2014, s. 140). Başlangıçta her kulübün 1 yabancı futbolcu transferine izin vermekte ve bu sayıyı 1982'de 2'ye yükseltmektedir (Moliterno, 2002, s. 340). 1980'li yılların sonuna gelindiğinde ise her kulübün 3 yabancı futbolcu transferine izin verildiği bilinmektedir (Doidge, 2015, s. 59).

Fransa Futbol Federasyonu (Fédération Française de Football-FFF), 1962 yılında yabancı futbolcu transferini yasaklamakta ve bu yasağı 1970'lerin başında kaldırmaktadır (Taylor, 2007). Bu federasyonların aksine, Almanya Futbol Federasyonu (Deutscher Fußball-Bund-DFB), 1963 yılında her kulübün 2 yabancı futbolcu transferine izin vermekte ve bu sayıyı 1992'de 3'e yükseltmektedir (Deutsche Fußball Liga, 2020a).

2.1.2. UEFA: '3+2' Kuralı

Avrupa'da futbolun yönetim organı Avrupa Futbol Federasyonları Birliği (the Union of European Football Associations-UEFA), 1991 yılında her ulusal federasyonda yer alan kulüplere birinci lig müsabakalarında oynatabileceği 3 yabancı futbolcu ile aynı ülkede üç yılı genç takımlarda olmak üzere kesintisiz olarak beş yıl boyunca oynayan 2 yabancı futbolcuya daha izin veren '3+2' kuralını kabul etmektedir (European Court Reports, 1995). Aynı kural, kulüpler için UEFA organizasyonlarındaki müsabakalarda da geçerli olmaktadır (European Court Reports, 1995).

2.1.3. EU: Bosman Davası

Avrupa Adalet Divanı (the European Court of Justice) Aralık 1995'deki Bosman Davası (the Bosman Case)'nda; UEFA organizasyonlarına katılan kulüplere uygulanan '3+2' kuralının, çalışanların serbest dolaşım hakkını ihlal ettiği gerekçesiyle kaldırılmasına karar vermektedir (European Court Reports, 1995; McCutcheon, 2002). Böylece Avrupa'da profesyonel futboldaki iş gücü, Avrupa Birliği (the European Union-EU) üyesi ülkelerin vatandaşları için serbest dolaşıma açılmaktadır (McCutcheon, 2002).

2.1.4. UEFA: HGP Kuralı

UEFA, 2005 yılında Tallinn'deki UEFA Kongresi (the UEFA Congress)'nde, genç oyuncuların eğitim ve gelişiminin ve aynı zamanda futbol kulüplerinin sosyal ve eğitici rolünün önemini vurguladığı bir yerel oyuncu eğitimi bildirgesi (UEFA Declaration, 2005) yayımlamaktadır (Smokvina, 2013). UEFA Yürütme Komitesi (the UEFA Executive Committee), bu bildirmede 2006/07 sezonundan itibaren UEFA organizasyonlarında yer alan kulüplerin genel kadro sınırları içinde en az sayıda yerel olarak eğitilen oyuncular (the Home-Grown Players-HGP)'a sahip olmasını gerektiren bir kuralı kabul etmektedir (UEFA Declaration, 2005; UEFA 2014).

UEFA, bu kuralı üç aşamada sunmaktadır:

- 2006/07 Sezonu: 25 kişilik takımda en az dört HGP
- 2007/08 Sezonu: 25 kişilik takımda en az altı HGP
- 2008/09 Sezonu: 25 kişilik takımda en az sekiz HGP

UEFA, yerel olarak eğitilen oyuncuları, milliyetlerine bakılmaksızın, kendi kulübü veya aynı ulusal federasyon içindeki başka bir kulüp tarafından 15 ile 21 yaşları arasında en az üç yıl boyunca eğitilen oyuncular olarak tanımlamakta ve bu oyuncuların yarısının kulüp içerisinde, diğer yarısının ise kulüp ya da federasyon içindeki diğer kulüplerden olması gerektiğini belirtmektedir (UEFA, 2014).

Avrupa Komisyonu (the European Commission), UEFA'nın HGP kuralını, genç Avrupalı oyuncuların eğitimlerini teşvik ettiği ve işçilerin serbest dolaşımı ilkesine uygun bir yaklaşım olduğu için desteklemektedir (European Commission, 2008).

2.1.5. FIFA: '6+5' Kuralı

Dünya'da futbolun yönetim organı Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (Fédération Internationale de Football Association-FIFA), Mayıs 2008'deki FIFA Kongresi (the FIFA Congress)'nde '6+5' kuralını önermektedir (FIFA, 2008). '6+5' kuralı, temel olarak müsabaka başlangıcında, her kulübün ülkesinin milli takımı için oynamaya uygun en az altı futbolcuya sahip olması gerektiğini belirtmektedir (FIFA, 2008; Gardiner ve Welch, 2011). FIFA Başkanı Joseph Sepp Blatter, "yıllar boyunca futbol kulüplerinin giderek daha fazla yabancı futbolcu transferlerine ağırlık verdiğini ve bu nedenle kulüp kimliklerini yitirdiklerini" ve ayrıca, "yabancı futbolcu sayısının fazla olmasının genç futbolcuların motivasyonları üzerinde olumsuz etkilere sebep olduğunu ve onların bir gün en sevdikleri kulüplerin A takımında oynamaya şansı elde edemediklerini" söylemektedir (FIFA, 2008).

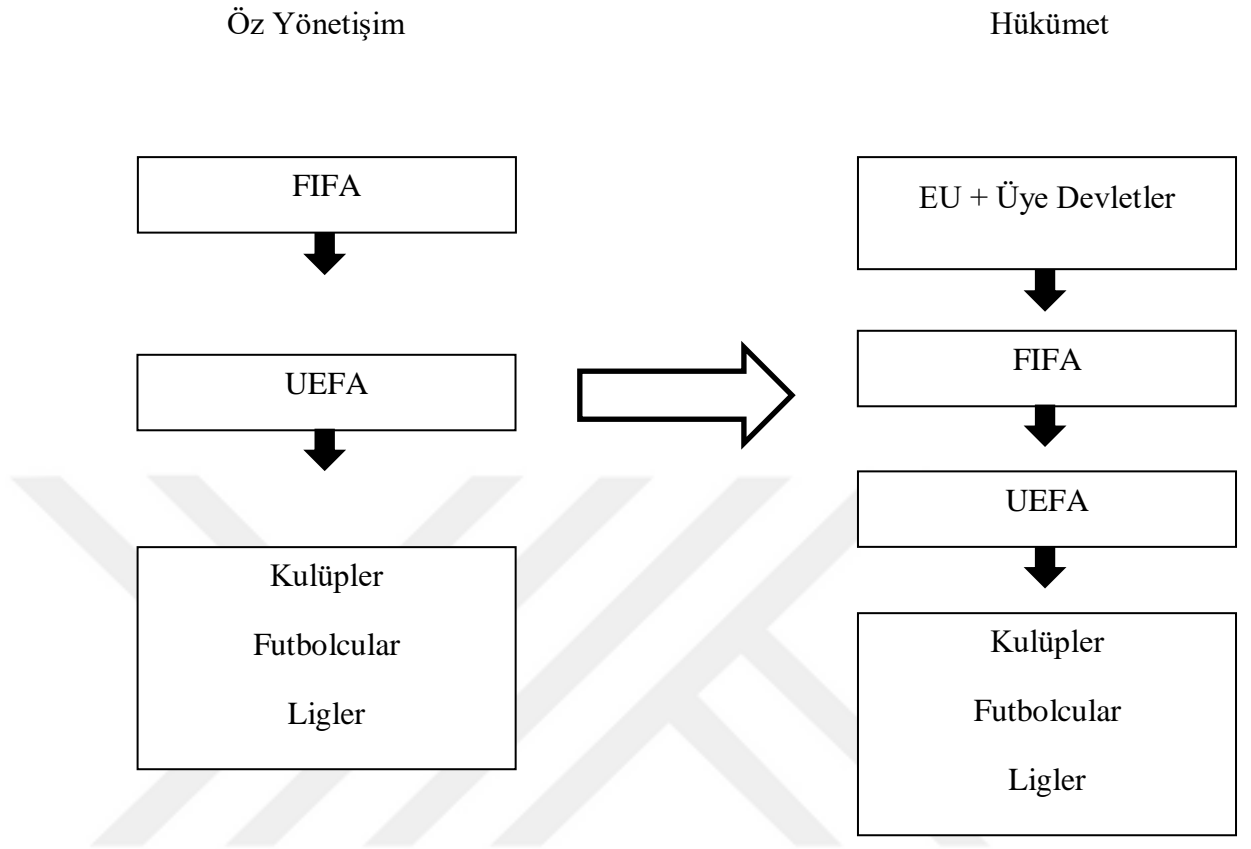
FIFA'nın '6+5' kuralı ile ilgili olarak, Gardiner ve Welch (2011) yaptıkları araştırmada, Dünya'nın dört bir yanındaki taraftarlara: "Güçlü bir milli takım lehine misiniz? Ülkenizin ligindeki en iyi kulüplerde oynayan milli takım futbolcularını destekliyor musunuz? Genç futbolcuların eğitilmesinden ve ardından orijinal

kulüplerinin A takımlarına erişmelerinden yana mısınız? Bir kulüpte gençlik sisteminden geçen futbolcuların, bu kulüp ile ilk profesyonel sözleşmelerini imzalamalarını istiyor musunuz?” şeklindeki soruların sorulması gerektiğini ifade etmekte ve “tüm bu sorulara yanıtınız ‘evet’ ise o zaman siz de benim gibi ‘6+5’ kuralını destekliyorsunuz” demektedirler.

Uluslararası Profesyonel Futbolcular Birliği (Fédération Internationale des Associations de Footballeurs Professionnels-FIFPro), FIFA’nın ‘6+5’ kuralı önerisini desteklemekle birlikte, bu kuralın hem ulusal hukuk hem de EU hukuku hükümlerinin ihlal edileceği beyanatında bulunmaktadır (FIFPro, 2008, aktaran Gardiner ve Welch, 2011).

Avrupa Komisyonu, FIFA tarafından önerilen ‘6+5’ kuralının EU yasalarına uygun olmadığını belirtmektedir (European Commission, 2008).

Şekil 1: Avrupa Futbolunda Yönetişim Modeli

“Geeraert, A., Scheerder, J. ve Bruyninckx, H. (2013). The governance network of European football: introducing new governance approaches to steer football at the EU level. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 5(1), (s.113-132).” kaynağından aynen aktarılmaktadır.

FIFA ve UEFA, futbolu ve futbol organizasyonlarını kendi kuralları ve yönetmelikleriyle kendi kendini yöneten ağlar aracılığıyla bağımsız olarak düzenlemektedir (Geeraert, Scheerder ve Bruyninckx, 2013). EU yasaları, FIFA ve UEFA'nın özerkliğini sınırlandırabilmektedir (Geeraert ve Drieskens, 2015).

2.2. Türk Futbolunda Uygulanan Yabancı Futbolcu Statüleri

Tablo 1: Türk Futbolunda Uygulanan Yabancı Futbolcu Statüleri

Sezon	Yabancı Futbolcu	Takım Listesi		
		Müsabaka Listesi		Müsabaka Dışı
		Sahadaki 11	Yedek Kulübesi	
1951	1	1	0	0
1962/63	2	2	0	0
1989/90	3	3	0	0
1996/97	4	3	1	0
1997/98	4	4	0	0
1998/99*	5	5	0	0
1999/00**	5	5	0	0
2000/01	6	5	1	0
2001/02	8	5	1	2
2004/05	6	6	0	0
2007/08	8	6	2	0
2010/11	10	6	2	2
2011/12	Sınırsız	6	2	Sınırsız
2013/14	10	6	0	4
2014/15	8	5	3	0
2015/16	14	11	0	3
2017/18	14	11	1	2

*: Sezon ortası

** : UEFA organizasyonlarına katılan kulüpler 6 yabancı futbolcu

Kaynak: 1990/91 sezonundan 2011/12 sezonuna kadar uygulanan yabancı futbolcu statüleri TFF tarafından elde edilen resmi yazı (TFF Belgesi) ve statülere (TFF Statüsü) dayanmaktadır.

Türkiye Futbol Federasyonu (TFF), Türk futbolunda yabancı futbolcu statüsü hakkında ilk kararı 1951 yılında almaktadır (Doğan, Doğan ve Serbest, 2004). Bu karar ile kulüpler kadrolarında 1 yabancı futbolcu bulundurabilme hakkı elde etmektedirler (Doğan ve ark., 2004). Ancak 1951/52 sezonu 5 Ocak 1952 tarihinde başladığından 1952 yılı da esas olarak alınabilir (Arıpınar, 1992, s. 94).

29 Ağustos 1962 tarih ve 11193 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Profesyonel Futbol Yönetmeliği'nin 60. Maddesinde her kulübün kadrosunda en çok 2 yabancı futbolcu yer alabilir ifadesi ile Türkiye 1. Ligi'nde 2 yabancı futbolcu uygulamasına geçilmektedir (Resmi Gazete, 1962).

1989/90 sezonunda Türkiye 1. Ligi'nde yer alan kulüplerin 3 yabancı futbolcu ile sözleşme imzalayabilmeleri ve müsabakalarda oynatabilmeleri yönünde bir karar alınmakta (Resmi Gazete, 1989) ve bu karar 1996/97 sezonuna kadar uygulanmaktadır (TFF Belgesi).

1996/97 sezonunda alınan yeni karar uyarınca kulüplerin sözleşme imzalayabileceği yabancı futbolcu sayısı 4'e yükselmektedir (TFF Belgesi). Bu karar ile kulüpler, müsabakaya devam eden listede 3, yedek kulübesinde ise 1 yabancı futbolcu bulundurabilme hakkına sahiptirler (TFF Belgesi). '3+1' kuralı olarak bilinen bu karar sadece bir sezon uygulamada kalmaktadır. 1997/98 sezonunda yeniden düzenlenen karar, yedek kulübesinde bulundurulabilen yabancı futbolcunun müsabakaya devam eden listeye yazabilmesini sağlamaktadır (TFF Belgesi).

1998/99 sezonu devre arasına gelindiğinde Türkiye 1. Ligi'nde yer alan futbol kulüplerinin sözleşme imzalayabilecekleri yabancı futbolcu sayısı 5 olarak yeniden düzenlenmektedir (TFF Belgesi). Bu karar ile kulüpler müsabakalarda 5 yabancı futbolcu oynatabileceklerdir (TFF Belgesi).

1999/00 sezonunda alınan karar ile UEFA organizasyonlarına katılan kulüplerin sözleşme imzalayabilecekleri yabancı futbolcu sayısı 6 olarak belirlenmektedir (TFF Belgesi). Ancak Türkiye 1. Ligi müsabakalarında 5 yabancı futbolcu oynatabileceklerdir (TFF Belgesi).

2000/01 sezonunda alınan yeni karar ile kulüplerin sözleşme imzalayabilecekleri yabancı futbolcu sayısı 6 olarak belirlenmektedir (TFF Belgesi). Bu karar uyarınca kulüpler müsabakaya devam eden listede 5, yedek kulübesinde 1 yabancı futbolcu bulundurabileceklerdir (TFF Belgesi).

2001/02 sezonundan başlamak üzere 2004/05 sezonuna kadar uygulamada kalan karar uyarınca kulüplerin sözleşme imzalayabilecekleri yabancı futbolcu sayısı 8 olarak belirlenmektedir (TFF Statüsü, 2001; TFF Belgesi). Bu karara göre müsabakaya devam eden listede 5 yabancı futbolcu yer alabilirken 1 yabancı futbolcu ise yedek kulübesinde bulundurulabilecektir (TFF Statüsü, 2001; TFF Belgesi).

2004/05 sezonuna gelindiğinde ise Türkiye Süper Ligi (TFF, 2002)'nde bulunan kulüplerin 6 yabancı futbolcu ile sözleşme imzalayabilmeleri ve müsabakalarda oynatabilmeleri yönünde yeni bir düzenlemeye gidilmektedir (TFF Statüsü, 2004). 2004 yılında alınan bu karar takip eden 2005/06 sezonu için 5 olarak belirlenmektedir (TFF Statüsü, 2004). Ancak 2005 yılında alınan yeni karar uyarınca 2005/06 sezonu için daha önceden 5 olarak belirlenen yabancı futbolcu sayısı, bir önceki sezon ile aynı olacak şekilde yeniden 6 olarak belirlenmekte ve bu karar 2007/08 sezonuna kadar uygulamada kalmaktadır (TFF Statüsü, 2005; 2006).

2007/08 sezonu itibariyle TFF yabancı futbolcu sayısını 8'e yükseltmektedir (TFF Belgesi). Müsabakaya devam eden listede 6, yedek kulübesinde 2 olarak kabul edilen bu karar 2010/11 sezonuna kadar uygulanmaktadır (TFF Belgesi; TFF Statüsü, 2009).

2010 yılına gelindiğinde Süper Lig kulüpleri, yerli futbolcuların bonservis ücretlerinin astronomik rakamlara ulaşması ve sürekli yıllık ücret artışı yapmaları nedeniyle 2 yabancı hakkı daha tanınmasını istemektedirler (Er, 2010). TFF, kulüplerin bu isteği doğrultusunda 2010/11 sezonunda Türkiye Süper Ligi'nde yer alan kulüplerin 10 yabancı futbolcu ile sözleşme imzalayabilmeleri yönünde yeni bir karar almaktadır (TFF Statüsü, 2010). Bu karar uyarınca kulüpler müsabakaya devam eden listede 6, yedek kulübesinde ise 2 yabancı futbolcu bulundurabileceklerdir (TFF Statüsü, 2010).

Ağustos 2011’de TFF önemli bir karar alarak yabancı futbolcu sayısını sınırsız olarak belirlemekte ve bu kararı ile yabancı futbolcu sayısı dolu olan ve A takım listesi oluşturma konusunda sıkıntı yaşayan kulüpleri korumayı amaçlamaktadır (Özbostan, 2011). Yabancı futbolcu sayısı dolu olan Süper Lig kulüpleri, sözleşmesi devam eden yabancı futbolcuların sözleşmelerini bonservis ücretlerinin altında ya da bedelsiz olarak fesih etmekte ve bunun sonucunda maddi kayıplar yaşamaktadırlar (Özbostan, 2011). Alınan karar uyarınca yabancı futbolcu sayısı sınırsız kalacak ve bu sürede kulüplerin yabancı sorunlarını çözmeleri beklenecektir (Özbostan, 2011). 2011/12 sezonundan başlamak üzere bir sonraki sezon da uygulamada kalacak yeni karar uyarınca kulüpler istedikleri sayıda yabancı futbolcu ile sözleşme imzalayabileceklerdir (TFF Statüsü, 2011; 2012). Ancak bir önceki sezonda olduğu gibi müsabakaya devam eden listede 6, yedek kulübesinde 2 yabancı futbolcu bulundurabileceklerdir (TFF Statüsü, 2011; 2012). Bu sürenin sonunda önce sınırsız yabancı futbolcu kararının ortadan kaldırılacağı ileriki sezonlarda bu sayının kademeli olarak azaltılacağı belirtilmektedir (Özbostan, 2011).

2013/14 sezonunda yabancı futbolcu sayısı önceden kararlaştırıldığı şekilde sınırlama ile yeniden 10 olarak belirlenmektedir (TFF Statüsü, 2012). Müsabakaya devam eden listede herhangi bir değişiklik yapılmazken 4 yabancı futbolcunun müsabaka dışında bırakılması yönünde bir karar uygulamaya konulmaktadır (TFF Statüsü, 2012; 2013). Takip eden 2014/15 sezonunda ise kulüplerin 8 yabancı futbolcu ile sözleşme imzalayabilmeleri ve 5 futbolcunun müsabaka listesine yazılabilmesi ve müsabakada oynatılabilmesi kararlaştırılmaktadır (TFF Statüsü, 2012; 2013).

2014/15 sezonunda bu karar tekrar düzenlenerek müsabaka dışında kalan yabancı futbolcuların kulüplere ek maliyetler yüklediği gerekçesiyle (Goal, 2014) kulüplerin sözleşme imzalayabildiği 8 futbolcunun tamamının müsabaka listesine yazılabilmesi yönünde karar alınmaktadır (TFF Statüsü, 2014). Bu karar uyarınca kulüpler müsabakaya devam eden listede 5, yedek kulübesinde 3 yabancı futbolcu bulundurulabileceklerdir (TFF Statüsü, 2014).

2015 yılına gelindiğinde Türk futbolu için tarihi bir karara imza atılmaktadır. Türkiye A Milli Futbol Takımı Teknik Direktörü Fatih Terim’in yürütmüş olduğu çalışmalar neticesinde; TFF Başkanı Yıldırım Demirören, Kulüpler Birliği Vakfı

temsilcileri ile gerçekleştirdiği toplantının ardından Türkiye Süper Ligi'nde 2015/16 sezonundan başlayarak 4 sezon boyunca geçerli olacak yeni yabancı futbolcu kuralını açıkladı (TFF, 2015; Tam Saha, 2015, s. 154-155). Alınan karar uyarınca kulüpler A takım listelerini 28 kişiden oluşturabilecek ve en fazla 14 yabancı futbolcu ile sözleşme imzalayabileceklerdir (TFF Statüsü, 2015). Kulüpler tercih ederlerse 18 kişiden oluşan müsabaka listesinde 11 yabancı futbolcu bulundurabilecek ve bu futbolcuların tamamına ilk 11'de görev verebileceklerdir (TFF Statüsü, 2015; 2016; 2017; 2018; TFF, 2015; Tam Saha, 2015, s. 154). 'Yerli kuralı' olarak isimlendirilen yeni uygulama ile altyapılardan gelen genç futbolculara şans yaratmanın amaçlandığı, bu nedenle de yürürlükte olan yabancı kuralında değişikliğe gitme kararı alındığı belirtilmektedir (TFF, 2015). Bu değişikliğin asıl amacının, yabancı futbolcu konusunda sınırı kaldırmak, yerli futbolcu konusunda ise teşvik yapmak olduğu söylenmekte ve söz konusu teşvik ile kulüplerin A takım listelerinde yerli futbolcuları tercih etmeleri durumunda 10 milyon Türk Lirasına kadar prim alabilmelerini içermektedir (Tam Saha, 2015, s. 154).

Temmuz 2017'de Kulüpler Birliği Vakfı'nın Olağan Toplantısında, kulüplerin tüm futbolcularının müsabaka içinde olmaları ve konsantrasyonlarını daima üst seviyede tutmaları amacıyla müsabaka listesinin 18 kişiden FIFA'nın müsaade ettiği üst sınır olan 23 kişiye kadar oluşturulabilmesi yönünde mutabakata varılmaktadır (Kulüpler Birliği, 2017). Bu mutabakat sonucu Kulüpler Birliği Vakfı'nın talebi üzerine TFF tarafından 2017/18 sezonunda müsabaka listesinde değişikliğe gidilmektedir (NTV, 2017). 18 kişiden oluşan müsabaka listesi yeni karar ile 21 kişiye kadar oluşturulabilecektir (TFF Statüsü, 2017). Söz konusu liste 21 kişiden oluşacak şekilde belirlendiğinde; 11'i müsabakaya devam eden listede, 1 yabancı futbolcu ise yedek kulübesinde yer alabilecek, ancak müsabaka isim listesinin 21 kişiden az olması durumunda en fazla 11 yabancı futbolcu bu listede bulundurulabilecektir (TFF Statüsü, 2017, 2018).

Mart 2019'da Kulüpler Birliği Vakfı, kulüplerin yabancı futbolcular ile devam eden sözleşmelere sahip olmaları nedeniyle 2019/20 sezonunda sistemin aynı şekilde devam etmesi yönünde görüş bildirmektedir (Sabah, 2019). Bu görüş üzerine TFF, 2019/20 sezonunda yabancı futbolcu statüsünde herhangi bir değişiklik yapmadan mevcut şekilde uygulama kararı almaktadır (TFF Statüsü, 2019).

2.3. ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’nde Yabancı Futbolcu Statüleri

2.3.1. İngiltere Premier League

FA, İngiltere Premier League’deki her kulübün 25 kişiden oluşan bir kadro büyüklüğüne sahip olmasına izin verir (Premier League Handbook, 2019, s. 93). Bu kadroda yer alan 8 futbolcunun UEFA’nın HGP Kuralına uygun olması gerekir (Premier League Handbook, 2019, s. 93). Her kulüp bu kurala uygun olmayan en fazla 17 futbolcu transferi yapabilir (Premier League Handbook, 2019, s. 93). Bu futbolcuların tamamı çalışma iznine sahip olması gereken EU ve Avrupa Ekonomik Alanı (the European Economic Area-EEA) üyesi olmayan ülkelerin vatandaşı olabilir (Premier League Handbook, 2019, s. 550).

FA, EU ve EEA üyesi olmayan ülkelerin vatandaşı olan futbolcular için çalışma izni kriterleri belirlemektedir. Bu kriterler futbolcuların vatandaşı oldukları ülkelerin FIFA Dünya Sıralaması (the FIFA World Ranking)’ndaki konumlarına bağlı olarak son 24 ay sürecinde ülke milli takımlarının uluslararası müsabakalarında görev almaları ile ilgilidir (Premier League Handbook, 2019, s. 551). Buna göre;

- FIFA Dünya Sıralaması 1-10: %30 ve üzeri
- FIFA Dünya Sıralaması 11-20: %45 ve üzeri
- FIFA Dünya Sıralaması 21-30: %60 ve üzeri
- FIFA Dünya Sıralaması 31-50: %75 ve üzeri

Aynı kriterler 21 yaş altı futbolcular için son 12 ay sürecindedir (Premier League Handbook, 2019, s. 551).

2.3.2. İspanya La Liga

RFEF, İspanya La Liga'daki her kulübün 25 kişiden oluşan bir kadro büyüklüğüne sahip olmasına izin verir (the European Club Footballing Landscape, 2017, s. 19; FIFA Global Club Football Report, 2018, s. 38). Bu kadroda UEFA'nın HGP Kuralına göre bir düzenleme mevcut değildir (the European Club Footballing Landscape, 2017, s. 20; FIFA Global Club Football Report, 2018, s. 38). Bu kadroda yer alan 25 futbolcudan sadece 3'ü EU üyesi olmayan ya da İspanya ve EU ile ikili anlaşması olmayan ülkelerden gelen futbolcular olabilir (Dalziel, Downward, Parrish, Pearson ve Semens, 2013; FIFA Global Club Football Report, 2018, s. 38). Ayrıca, Cotonou Anlaşması (the Cotonou Agreement)'ndan dolayı Afrika, Karayipler ve Pasifik'ten gelen futbolcular da EU üyesi olmayan kotalarda sayılmamaktadır (Swarbrick, 2014). Bununla birlikte, EU üyesi olmayan ülke vatandaşı bir futbolcu beş yıl İspanya'da oynadıktan sonra İspanya vatandaşlığı için başvurabilir (Salt, 2018).

Bu iki istisnai durum, 3 EU üyesi olmayan kuralının RFEF tarafından belirsiz bir şekilde yorumlandığını göstermektedir (Richter, 2015). Bu nedenlerden dolayı UEFA raporunda, İspanya La Liga'da yabancı futbolcu sınırlaması yoktur şeklinde bir ifade yer almış olabilir (the European Club Footballing Landscape, 2017, s. 21).

2.3.3. Almanya Bundesliga

DFB, Almanya Bundesliga'daki her kulübün kadro büyüklüğüne ilişkin herhangi bir sınırlama getirmemektedir (the European Club Footballing Landscape, 2017, s. 19; FIFA Global Club Football Report, 2018, s. 38). Ancak her kulüp kadrosunda en az 12 Alman futbolcu bulundurmak zorundadır (Deutsche Fußball Liga, 2020a). Bu kadroda yer alan 8 futbolcunun UEFA'nın HGP Kuralına uygun olması gerekir (the European Club Footballing Landscape, 2017, s. 20). Almanya Bundesliga'da yabancı futbolcu sınırlamasına ilişkin herhangi bir kural yoktur (Deutsche Fußball Liga, 2020a). Her kulüp tercih ettiği sayıda yabancı futbolcu ile sözleşme imzalayabilir.

2.3.4. İtalya Serie A

FIGC, İtalya Serie A'daki her kulübün 25 kişiden oluşan bir kadro büyüklüğüne sahip olmasına izin verir (the European Club Footballing Landscape, 2017, s. 19; FIFA Global Club Football Report, 2018, s. 38). Bu kadroda yer alan 8 futbolcunun UEFA'nın HGP Kuralına uygun olması gerekir (the European Club Footballing Landscape, 2017, s. 20). Her kulüp kadrosunda en fazla 3 EU ya da EEA üyesi olmayan ülkelerin vatandaşı futbolcu bulundurabilir (the European Club Footballing Landscape, 2017, s. 21; FIFA Global Club Football Report, 2018, s. 38).

FIGC yönetmelikleri, EU üyesi olmayan ülkelere hali hazırda 2'den fazla futbolcusu olan kulüpler için geçici bir muafiyet sağlar (the European Club Footballing Landscape, 2017, 21; 2018, s. 17). Yönetmelikler, bu kulüplerin EU üyesi olmayan ülkelerin vatandaşı 2 futbolcu daha kaydetmesine izin verir. Bu futbolcular;

- EU üyesi olmayan ülkelerin vatandaşı diğer futbolcuların yerine geçmek
- İlgili milli takım için en az iki müsabakada seçilmek

kaydıyla transfer edilir (the European Club Footballing Landscape, 2017, 21; 2018, s. 17).

2.3.5. Fransa Ligue 1

FFF, Fransa Ligue 1'deki her kulübün kadro büyüklüğüne ilişkin herhangi bir sınırlama getirmemektedir (the European Club Footballing Landscape, 2017, s. 19). Bu kadroda UEFA'nın HGP Kuralına göre bir düzenleme mevcut değildir (the European Club Footballing Landscape, 2017, s. 20; FIFA Global Club Football Report, 2018, s. 38). Her kulüp kadrosunda en fazla 4 EU üyesi olmayan ve Cotonou Anlaşması imzalamayan ülkelerin vatandaşı futbolcular bulundurabilir (the European Club Footballing Landscape, 2018, s. 17). Cotonou Anlaşması, EU ile toplamda 76 (çoğunluğu Afrika) ülke arasında imzalanan bir anlaşmadır (the European Club Footballing Landscape, 2018, s. 17). Bu ülkelerin vatandaşı olan futbolcular, FIFA

veya ilgili konfederasyonlar tarafından düzenlenen turnuvalarda milli takımlarıyla en az bir resmi müsabakada yer almaları ya da Fransa’da en az üç yıl resmi lisansa sahip olmaları kaydıyla 4 EU üyesi olmayan kuralına dâhil edilmemektedir (the European Club Footballing Landscape, 2018, s. 17).

2.4. Türkiye Süper Ligi’nde Yabancı Futbolcu Statüsü

TFF, Türkiye Süper Ligi’ndeki her kulübün 28 kişiden oluşan bir kadro büyüklüğüne sahip olmasına izin verir (TFF Statüsü, 2019). Bu kadroda yer alan 8 futbolcunun UEFA’nın HGP Kuralına uygun olması gerekir (TFF Statüsü, 2019). Her kulüp kadrosunda en fazla 14 yabancı futbolcu bulundurabilir (TFF Statüsü, 2019). Ayrıca, Türk vatandaşlığına sonradan geçen yabancı futbolcular Türkiye A Milli Futbol Takımı’nın en az bir resmi müsabakasında oynadıktan sonra Türk statüsünde kabul edilir (TFF Statüsü, 2019).

Tablo 2: ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi’nde Kadro Yapıları

Lig	Kadro	UEFA HGP	Yabancı Futbolcu
Premier League	25	4+4	Kural Yok
La Liga	25	Kural Yok	3 EU üyesi olmayan
Bundesliga	Sınır Yok	4+4	12 Alman
Serie A	25	4+4	3 EU üyesi olmayan
Ligue 1	Sınır Yok	Kural Yok	4 EU üyesi olmayan
Süper Lig	28	4+4	14 Yabancı

2.5. Literatür Taraması

Ulusal liglerde yabancı futbolcuları kullanma politikaları ve bu politikaların, kulüplerin ulusal ve uluslararası performansları üzerindeki etkisini inceleyen birçok araştırma yapıldığı bilinmektedir.

Karaca (2008), 2003 - 2007 arasındaki dönemde Avrupa'daki 36 ülkenin 1. Ligi (Almanya, Avusturya, Belarus, Belçika, Bosna Hersek, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İskoçya, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Kıbrıs Cumhuriyeti, Kuzey İrlanda, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Slovenya, Türkiye, Ukrayna ve Yunanistan)'ndeki yabancı futbolcuların kulüplerin ve milli takımların uluslararası performansları üzerindeki etkisini incelemektedir. Araştırma sonuçları, yabancı futbolcuların kulüplerin uluslararası performansları üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu, ancak milli takımların performansları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını göstermektedir (Karaca, 2008).

Flores, Forrest ve Tena (2010), 1986/87 - 1996/97 Bosman öncesi sezonlar ile 1997/98 - 2005/06 Bosman sonrası sezonlarda 17 Avrupa 1. Ligi (Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, Finlandiya, Fransa, Hollanda, İngiltere, İrlanda, İskoçya, İspanya, İsveç, İsviçre, İtalya, Norveç, Portekiz ve Yunanistan)'ndeki yabancı futbolcuların rekabetçi denge üzerindeki etkisini incelemektedirler. Araştırma sonuçları, Bosman Kararı'nın rekabetçi denge üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu göstermektedir (Flores ve ark., 2010).

Binder ve Findlay (2012), Bosman Kararı döneminde EU üyesi olan ve 2006/07 sezonunda ulusal futbol liglerinde en yüksek ortalama maç katılımına sahip olan Avrupa ülkeleri (Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İskoçya, İspanya, İsveç, İtalya, Norveç, Portekiz ve Yunanistan)'nde Bosman Kararı'ndan sonra milli takımların ve kulüp takımlarının performanslarını incelemektedirler. Araştırma sonuçları, bazı milli takımların performanslarının iyileşirken diğerlerinin zayıfladığını, ancak genel etkilerin küçük olduğunu göstermektedir (Binder ve Findlay, 2012). Bununla birlikte kulüpler düzeyinde, yerel liglerde rekabetçi dengenin ciddi şekilde zarar gördüğüne dair çok az kanıt

bulunduğu, Şampiyonlar Ligi'nde ise en iyi kulüplerin fark edilir derecede daha güçlü olduğu görölmektedir (Binder ve Findlay, 2012).

Sæther ve Solberg (2015), 2000 - 2013 arasındaki dönemde Norveç Premier Ligi (the Norwegian Premier League)'ndeki yabancı futbolcuların futbol kulüplerinin genç futbolcuları oynatma süreleri ve sportif performansları üzerindeki etkisini incelemektedirler. Araştırma sonuçları, yabancı futbolcu sayısı fazla olan kulüplerin U20 (20 yaş altı) futbolcularına diğer kulüplerden daha az oyun süresi verdiklerini ve yabancı futbolcuların futbol kulüplerinin sportif performansları üzerinde olumlu bir etkisinin olmadığını göstermektedir (Sæther ve Solberg, 2015).

Richter (2015), Bosman Kararı ile 2014/15 sezonu arasındaki dönemde yabancı futbolcu sayısının kulüplerin ve milli takımların performanslarını etkileyip etkilemediğini incelemektedir. Araştırma sonuçları, yabancı futbolcuların sayıca fazla olmasının kulüplerin ulusal liglerindeki ve Avrupa organizasyonlarındaki performansları üzerinde olumlu bir etkisinin olduğunu göstermektedir (Richter, 2015). Ayrıca sonuçlar, sayıca fazla yabancı futbolcusu olan bir ligin milli takımın performansı üzerinde olumsuz bir etkisi olduğunu ortaya çıkarmaktadır (Richter, 2015).

Charyev (2016), Rusya Premier Ligi (the Russian Premier League)'ndeki yabancı futbolcu sınırının ligdeki rekabet ve milli takımdaki yeni genç futbolcu sayısı üzerindeki etkisini incelemektedir. Araştırma sonuçları, 2001 - 2005 sezonları ile yabancı sınırının uygulandığı 2006 - 2010 sezonları arasındaki dönemde yabancı futbolcular üzerindeki sınırın Rusya Premier Ligi'ndeki rekabeti azalttığını göstermektedir (Charyev, 2016). Bununla birlikte, yabancı futbolcu sınırının futbol akademi gençlik geliştirme programlarına olan ilgiyi artırdığı, ancak Rusya Milli Takımı'nda yer alan yeni genç futbolcu sayısının azaldığı görölmektedir (Charyev, 2016).

Marcén (2016), 1980/81 - 2011/12 sezonları arasındaki dönemde Bosman Kararı'nın İspanya La Liga'daki İspanyol futbolcuların ilk takıma katılım, süre aldığı dakikalar ve attığı goller üzerindeki etkisini incelemektedir. Araştırma sonuçlarında, Bosman Kararı ile İspanyol futbolcuların müsabakalara katılımları arasında 3 ya da 4 sezon devam eden olumsuz bir etkinin olduğu belirlenirken 7 ya da 8 sezonun ardından hiçbir etkinin tespit edilmediği görölmektedir (Marcén, 2016). Ayrıca sonuçlar,

İspanyol futbolcuların hem ilk takıma katılım hem de süre aldığı dakikalar üzerinde olumsuz bir etkinin olduğunu göstermektedir (Marcén, 2016). Atılan gollere ilişkin olarak, Bosman Kararı sonrası erken dönemlerde İspanyol futbolcular ile yabancı futbolcular arasında önemli bir fark tespit edilmemekle beraber ilerleyen sezonlarda İspanyol futbolcuların attığı gollerde bir azalma olduğu görülmektedir (Marcén, 2016).

Travlos, Dimitropoulos ve Panagiotopoulos (2017), 2001/02 - 2012/13 sezonları arasındaki dönemde Yunanistan Süper Ligi (the Greek Super League)'ndeki yabancı futbolcuların futbol kulüplerinin başarıları üzerindeki etkisini incelemektedirler. Araştırma sonuçları, yabancı futbolcu sayısında radikal bir artış olduğunu belirlemekte ve yabancı futbolculara yapılan yatırımlar ile kulüplerin şampiyonadaki konumları arasında anlamlı bir ilişkinin olduğunu göstermektedir (Travlos ve ark., 2017).

Royuela ve Gásquez (2019), daha fazla yabancı futbolcuya sahip olmanın futbol kulüplerinin performanslarını etkileyip etkilemediğini ortaya koymayı amaçladıkları araştırmada, 2016 yılında Dünya genelinde 71 ülkenin birinci liginde yer alan 971 futbol kulübünü analiz etmektedirler. Araştırma sonuçları, daha fazla yabancı futbolcuya sahip liglerdeki kulüplerin Dünya sıralamasında daha iyi sonuçlar verdiğini göstermektedir (Royuela ve Gásquez, 2019). Ayrıca bu araştırma, tüm kulüplerin aynı yönetmeliklere sahip olduğu her ligde daha fazla yabancı futbolcuya sahip olmanın hiçbir etkisinin olmadığını belirlemektedir (Royuela ve Gásquez, 2019).

Varmus ve arkadaşları (2019), bazı Avrupa ligleri (İngiltere, İspanya, Almanya, İtalya, Fransa, Portekiz ve Hollanda)'ndeki yabancı futbolcuların katılım yüzdelerinin, futbol kulüplerinin ulusal liglerindeki ve UEFA organizasyonlarındaki başarıları üzerindeki etkisini inceledikleri araştırmada, 2009/10 - 2018/19 sezonları arasındaki dönemde en başarılı Avrupa kulüplerine odaklanmaktadır. Araştırma sonuçları, incelenen kulüplerin önemli sayıda yabancı futbolcuya sahip olduğunu ve müsabakalarda bu futbolculara yerli futbolculardan daha fazla fırsat verdiğini ortaya koymaktadır (Varmus ve ark., 2019). Ayrıca sonuçlar, yabancı futbolcuların kulüplerin ulusal liglerindeki ve özellikle de UEFA organizasyonlarındaki başarıları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını göstermektedir (Varmus ve ark., 2019).

Gerçekleştirilen kapsamlı literatür taramaları sonucunda, yabancı futbolcu statüsünü yansıtan yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Sıralamaları ilişkisini Türkiye Süper Ligi ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi arasında karşılaştırmalı olarak inceleyen ilk araştırma olması bu araştırmayı diğer araştırmalardan farklılaştırmaktadır. Bu konular;

- Yabancı futbolcu oynatma oranı
- UEFA Sıralamaları

birbirlerinden bağımsız olarak incelenen araştırma konuları olmasına rağmen birbirleri arasında etki veya ilişkisel bir boyut olup olmadığı araştırılmamaktadır. Dolayısıyla UEFA Sıralamaları açısından böyle bir ilişkinin var olup olmadığı ve olası ilişkilerin Türkiye Süper Ligi ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi arasında karşılaştırmalı olarak incelenmesi bu araştırmanın amacını oluşturmaktadır.

3. Gereç ve Yöntem

Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemi kullanılmaktadır. Ancak bu nicel araştırmada yer alan bilgilerin belirli bir bölümü genellikle nitel araştırmalarda kullanılan doküman incelemesi yöntemi kullanılarak elde edilmektedir.

3.1. Doküman İncelemesi

Doküman incelemesi, araştırılması hedeflenen olgu veya olgular hakkında bilgiler içeren yazılı materyallerin analizini kapsamaktadır (Yıldırım ve ŐimŐek, 2018, s. 189). Nitel araştırmada doküman incelemesi tek başına bir veri toplama yöntemi olabileceği gibi diğer veri toplama yöntemleri ile birlikte de kullanılabilir (Yıldırım ve ŐimŐek, 2018, s. 189). Doküman incelemesi yaparken izlenecek bir dizi aşama bulunmaktadır (Forster, 1995, akt. Yıldırım ve ŐimŐek, 2018, s. 194). Her araştırmacı bu aşamaları araştırma probleminin niteliğine, doküman incelemesi sonucunda elde etmeyi hedeflediği veriye veya dokümanları ne kadar kapsamlı ve derinlemesine incelemek istediğine bağlı olarak yeniden yorumlayabilmektedir (Forster, 1995, akt. Yıldırım ve ŐimŐek, 2018, s. 194). Doküman incelemesi beş aşamada yapılmaktadır; dokümanlara ulaşma, orijinalliği kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma (Forster, 1995, akt. Yıldırım ve ŐimŐek, 2018, s. 194).

Doküman incelemesi kapsamında, Türkiye (Türkiye Süper Ligi) ve ‘Beş Büyük’ (İngiltere Premier League [the English Premier League], İspanya La Liga [the Spanish La Liga], Almanya Bundesliga [the German Bundesliga], İtalya Serie A [the Italian Serie A] ve Fransa Ligue 1 [the French Ligue 1]) Avrupa Futbol Ligi’nde uygulanan yabancı futbolcu statülerinin belirlenmesi sürecinde aşağıda yer alan aşamalar izlenmiştir.

Öncelikle Türk futbolunda uygulanan yabancı futbolcu statülerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Türkiye’de futbolun yönetim organı TFF’ye yapılan resmi müracaat neticesinde Türk futbolunda uygulanan yabancı futbolcu statülerinin resmi belgelerine ulaşılmıştır. Daha sonra erişilebilirliği açasından 2011/12

sezonundan 2019/20 sezonunun sonuna kadar uygulanan yabancı futbolcu statüleri TFF (<https://www.tff.org>) resmi internet sitesi üzerinden elde edilmiştir.

‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’nde uygulanan yabancı futbolcu statülerine ait bilgiler, İngiltere Premier League (<https://www.premierleague.com>) ve Almanya Bundesliga (<https://www.dfl.de>) resmi internet siteleri üzerinden sağlanmıştır. İspanya La Liga, Almanya Bundesliga, İtalya Serie A ve Fransa Ligue 1’e ait bilgiler, Dünya’da futbolun yönetim organı FIFA (<https://www.fifa.com>) ve Avrupa’da futbolun yönetim organı UEFA (<https://www.uefa.com>) resmi internet siteleri üzerinden elde edilmiştir.

Türkiye Süper Ligi ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’nde uygulanan yabancı futbolcu statülerinin tamamı resmi belgelere dayanmaktadır.

3.2. Araştırmada Veri Toplama Teknikleri

Araştırma verileri, 1992/93 - 2019/20 futbol sezonlarını kapsamaktadır. Araştırmada başlangıç sezonu, İngiltere Premier League’in başladığı 1992/93 futbol sezonu olarak belirlenmiştir (Madichie, 2009). COVID-19 salgını nedeniyle 2019/20 futbol sezonunun ortasına kadar olan veriler araştırmaya dâhil edilmiştir.

Araştırma verileri, araştırmacı tarafından 1-30 Aralık 2019 ve 1-30 Mart 2020 olmak üzere iki farklı zaman dilimi içinde ve iki farklı veri seti oluşturularak iki defa toplanmıştır.

3.2.1. UEFA Sıralamaları

UEFA Sıralamaları (the Uefa Rankings) ve UEFA Katsayıları (the UEFA Coefficients) (<https://www.uefa.com> ve <https://kassiesa.net>) internet siteleri verilerine dayanmaktadır. UEFA resmi internet sitesi incelediğinde, 2002/03 sezonundan (2003/04 sezonu hariç) 2019/20 sezonuna kadar olan verilere ulaşılabildiği görülmektedir. Bu sezonlara ait veriler, UEFA (<https://www.uefa.com>)

resmi internet sitesi üzerinden sağlanmaktadır. Ancak UEFA Katsayıları incelendiğinde, 2004/05 - 2006/07 sezonları arasında farklı bir hesaplama yönteminin kullanılması ve katsayılar arasında tutarsızlıkların olması nedeniyle, ilgili sezonlara ait katsayıların hesaplama yöntemi araştırmaya dâhil edilmemektedir. UEFA resmi internet sitesinde yer almayan 1992/93 sezonundan 2002/03 sezonuna kadar (2003/04 sezonu dâhil) olan veriler, Kassiesa (<https://kassiesa.net>) internet sitesi üzerinden elde edilmektedir.

UEFA Ülke Katsayıları (the UEFA Country Coefficients ya da the Association Club Coefficients), her bir ülke federasyonuna bağlı kulüplerin son beş sezonda UEFA Şampiyonlar Ligi (the UEFA Champions League-UCL) ve UEFA Avrupa Ligi (the UEFA Europa League-UCL) müsabakalarında elde ettikleri sonuçlara dayanmaktadır (Tablo 3). UEFA Ülke Katsayıları, bir ülkenin UEFA'daki başarı sırası (UEFA Ülke Sıralaması [the UEFA Country Ranking])'nı belirlemektedir (Grafik 3).

Sezon UEFA Ülke Katsayıları (the Season UEFA Country Coefficients ya da the Season Association Club Coefficients), her bir ülke federasyonuna bağlı kulüplerin mevcut sezonda UCL ve UEL müsabakalarında elde ettikleri sonuçlara dayanmaktadır (Tablo 4). Sezon UEFA Ülke Katsayıları, bir ülkenin mevcut sezonda UEFA'daki başarı sırası (Sezon UEFA Ülke Sıralaması [the Season UEFA Country Ranking])'nı belirlemektedir (Grafik 4).

Puan sistemi:

- Her kulüp galibiyet için 2 puan ve beraberlik için 1 puan alır. Puanlar eleme ve play-off turlarındaki müsabakalar için yarıya indirilir.
- UCL'de son 16, çeyrek final, yarı final ve final turuna; UEL'de çeyrek final, yarı final ve final turuna kalan kulüplere her tur için ekstra 1 puan verilir.
- Buna ek olarak, UCL'de grup aşamasına kalan kulüpler için 4 puan ve son 16 turuna kalan kulüpler için de 4 puan verilir.

Sezon UEFA Ülke Katsayıları, bir ülkeyi mevcut sezondaki UEFA organizasyonlarında temsil eden kulüpler tarafından elde edilen puanların toplam kulüp sayısına bölünmesi ile hesaplanmaktadır (UEFA, 2020c). UEFA Ülke Katsayıları, mevcut sezondaki puanın önceki dört sezonda elde edilen puanlara eklenmesi ile hesaplanmaktadır (UEFA, 2020c).

UEFA Ülke Sıralaması, bir ülkeden gelecek sezondaki UEFA organizasyonlarına katılacak kulüplerin sayısını belirlemek için kullanılmaktadır (UEFA, 2020c). UEFA Ülke Katsayıları, UEFA kulüp müsabakalarının tamamlanan her turundan sonra güncellenmektedir (UEFA, 2020d).

UEFA Kupa Galipleri Kupası (the UEFA Cup Winners' Cup-UCWC), UEFA tarafından 1998/99 sezonunun sonuna kadar düzenlenen ve daha sonra 1999/00 sezonu ile birlikte UEFA Kupası (the UEFA Cup) ile birleştirilen bir organizasyondur (Football History, 2020). Bu organizasyona kendi ülkelerinde ulusal kupa şampiyonu olan kulüplerin katılabildiği bilinmektedir (Football History, 2020). UCWC, UEFA Kupası ile aynı puan sistemine sahiptir (Kassiesa, 2020). UEFA Kupası, 2009/10 sezonundan itibaren UEL olarak isim ve format değişikliği ile yeni bir organizasyon haline gelmektedir (UEFA, 2008).

3.2.2. Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı

Türkiye Süper Ligi ve 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi'nde yabancı futbolcu oynatma oranı, Transfermarkt (<https://www.transfermarkt.com>) internet sitesi verilerine dayanmaktadır (Grafik 1).

Türkiye Süper Ligi ve 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi (alt düzey ligler dâhil)'nden UCL, UEL ve UCWC'ye katılan kulüplere ait yabancı futbolcu oynatma oranı dikkate alınmaktadır. Öncelikle bu organizasyonlara katılan kulüpler;

- UCL (<https://www.uefa.com/uefachampionsleague>)
- UEL (<https://www.uefa.com/uefaeuropaleague>)
- UCWC (<https://www.transfermarkt.com>)

internet siteleri üzerinden belirlenmiştir. Ardından bu kulüplere ait yabancı futbolcu oynatma oranı, Microsoft Excel Programı kullanılarak oluşturulan tablolara aktarılmıştır.

UEFA organizasyonlarına katılan kulüplere ait yabancı futbolcu oynatma oranı, aritmetik ortalama alınarak hesaplanmıştır (Grafik 2).

3.2.3. UEFA Organizasyonları Finalistleri ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)

Türkiye Süper Ligi ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’nden UCL, UEL ve UCWC’de final müsabakası oynayan kulüpler;

- UCL (<https://www.uefa.com/uefachampionsleague>)
- UEL (<https://www.uefa.com/uefaeuropaleague>)
- UCWC (<https://www.transfermarkt.com>)

internet siteleri üzerinden belirlenmiştir. Ardından bu kulüplere ait yabancı futbolcu oynatma oranı; UCL (Tablo 5), UEL (Tablo 6) ve UCWC (Tablo 7) Microsoft Word Programı kullanılarak oluşturulan tablolara aktarılmıştır.

3.2.4. Türk Futbol Kulüplerinin UEFA Organizasyonlarındaki Başarıları ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)

Türkiye Süper Ligi’nden UCL, UEL ve UCWC’de en az son 16 turuna kalan kulüpler;

- UCL (<https://www.uefa.com/uefachampionsleague>)
- UEL (<https://www.uefa.com/uefaeuropaleague>)
- UCWC (<https://www.transfermarkt.com>)

internet siteleri üzerinden belirlenmiştir. Ardından bu kulüplere ait yabancı futbolcu oynatma oranı, Microsoft Word Programı kullanılarak oluşturulan tabloya aktarılmıştır (Tablo 8).

3.3. Veri Analizi

Verilerin istatistik analizinde IBM SPSS 25 programı kullanılmıştır. İstatistiksel analiz yöntemlerinden korelasyon analizi uygulanmıştır. İstatistiksel anlamlılık düzeyi $p < ,05$ olarak kabul edilmiştir (George ve Mallery, 2019, s. 141).

3.3.1. Korelasyon Analizi

Korelasyon analizi, iki değişken arasında ilişki olup olmadığını, eğer varsa bu ilişkinin ne yönde (negatif ya da pozitif) ve ne derecede olduğunu belirlemek amacıyla kullanılan istatistiksel bir yöntemdir (Rovai, Baker ve Ponton, 2014, s. 338-339).

Korelasyon analizinde, 0 korelasyon hiçbir ilişki olmadığını göstermektedir. Korelasyon katsayısı -1 veya +1 değerine doğru ilerledikçe, her iki uçta da mükemmel bir korelasyon olana kadar ilişki güçlenmektedir. -1 veya +1 değerleri mükemmel korelasyonu ifade etmektedir (Rovai ve ark., 2014, s. 340).

Pearson (r) Korelasyon Katsayılarının ilişki düzeyleri;

- Az bir ilişki varsa $< ,30$
- Düşük ilişki $= ,30$ ile $< ,50$
- Orta ilişki $= ,50$ ile $< ,70$
- Yüksek ilişki $= ,70$ ile $< ,90$
- Çok Yüksek ilişki $= ,90$ ve üstü

olarak kabul edilmektedir (Rovai ve ark., 2014, s. 340).

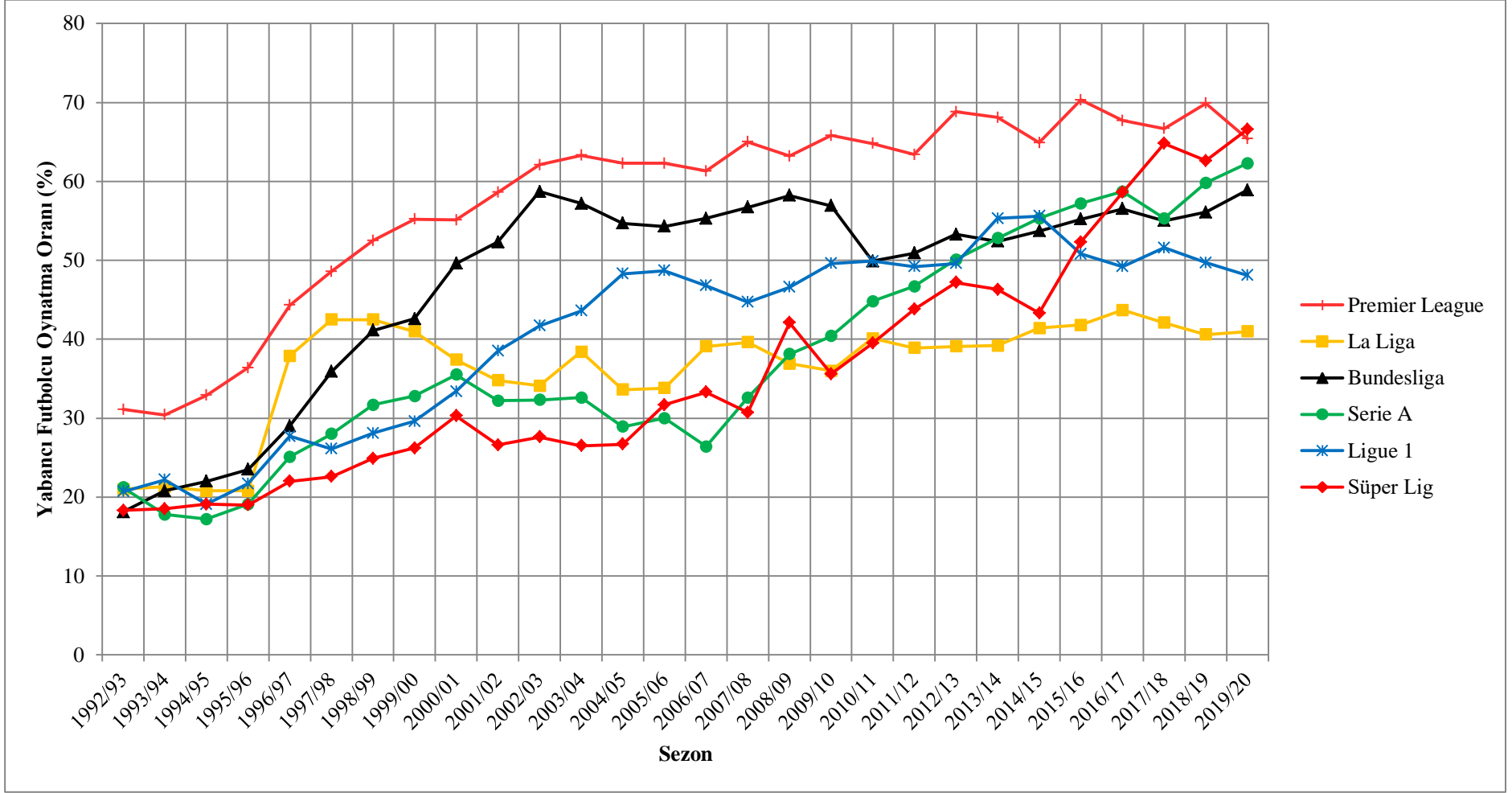
4. Bulgular

Bu bölümde, araştırma verilerini oluşturan;

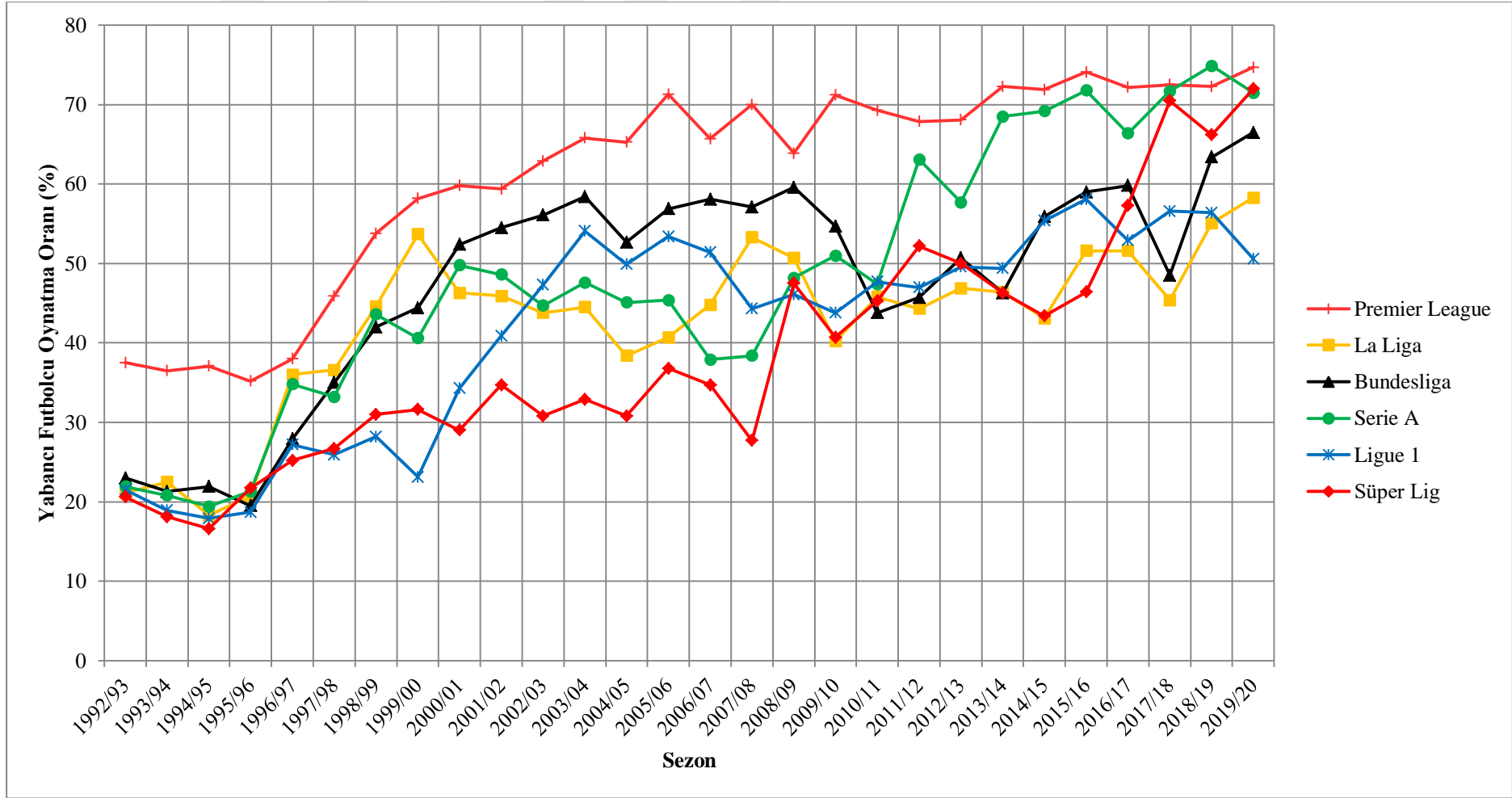
- ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi’nde Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%) (Bkz: Ek 1)
- ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi’nden UEFA Organizasyonlarına Katılan Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%) (Bkz: Ek 2)
- UEFA Ülke Katsayıları
- UEFA Ülke Sıralaması (Bkz: Ek 3)
- Sezon UEFA Ülke Katsayıları
- Sezon UEFA Ülke Sıralaması (Bkz: Ek 4)

ile birlikte; ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi’nden UEFA Organizasyonlarına Katılan Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%) ile UEFA Ülke Sıralaması ve Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında uygulanan korelasyon analizleri yer almaktadır. Buna ek olarak, UEFA Organizasyonları Finalistleri ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%) ve Türk Futbol Kulüplerinin UEFA Organizasyonlarındaki Başarıları ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%) bulgularına yer verilmektedir.

Grafik 1: 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi'nde Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)

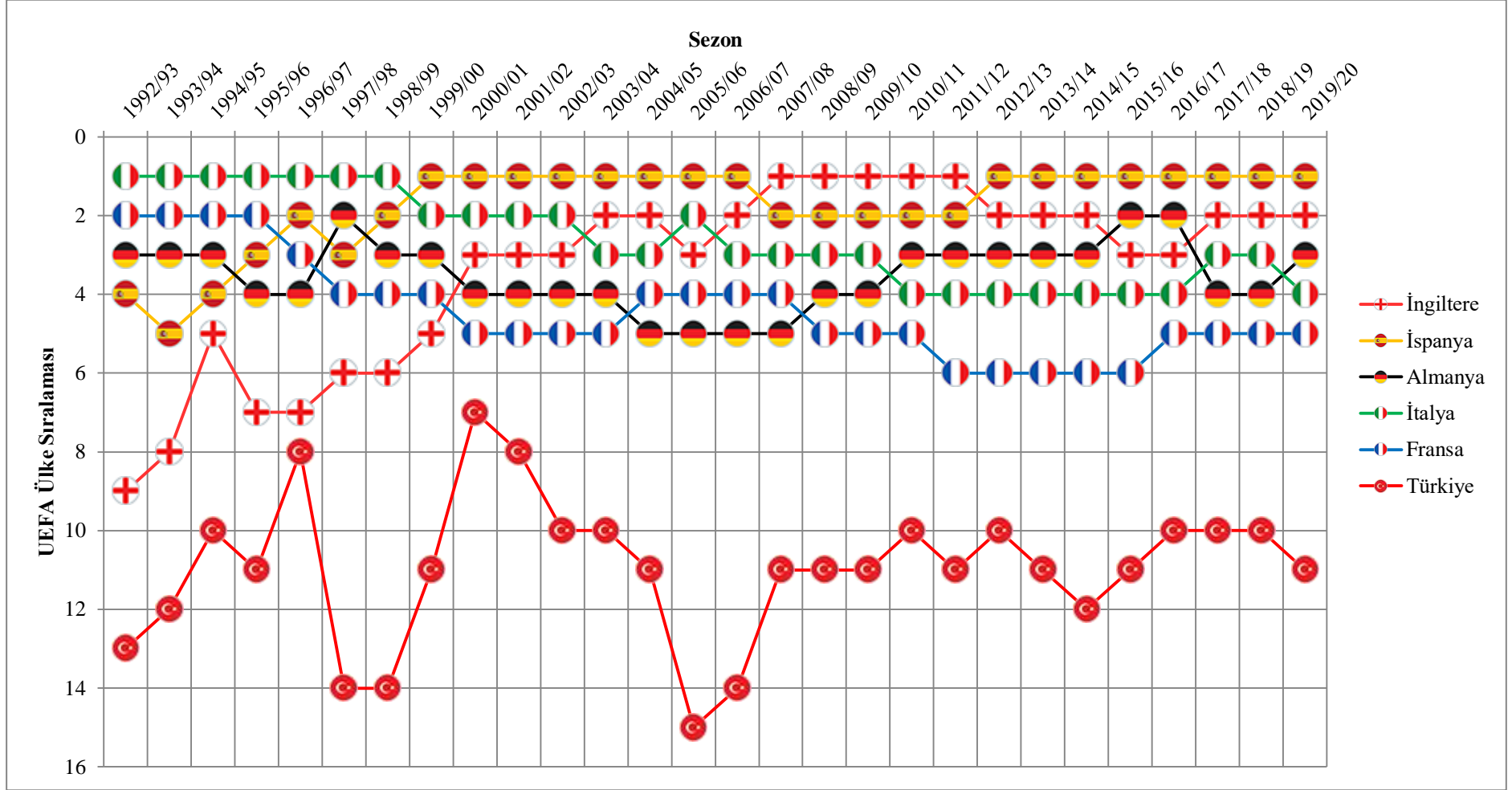
Grafik 2: 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi'nden UEFA Organizasyonlarına Katılan Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)

Tablo 3: UEFA Ülke Katsayıları

Sezon	İngiltere	İspanya	Almanya	İtalya	Fransa	Türkiye
1992/93	22,5	37,132	39,403	60,337	40,45	18,748
1993/94	31	35,998	41,641	62,313	45,15	18,832
1994/95	38,333	39,098	40,307	63,884	45,283	23,749
1995/96	30,166	43,932	42,14	61,259	45,408	22,916
1996/97	30,816	46,532	43,949	60,735	45,733	25
1997/98	35,566	48,58	49,932	59,64	41,433	25,65
1998/99	34,288	49,628	45,498	57,212	41,442	20,35
1999/00	41,455	59,599	46,403	55,927	42,727	23,85
2000/01	51,288	65,21	48,632	56,239	42,352	29,975
2001/02	55,459	68,467	52,99	58,668	42,352	28,725
2002/03	58,34	75,539	51,132	62,311	43,468	28,991
2003/04	62,153	79,851	49,489	59,186	48,326	32,291
2004/05	63,224	73,717	48,989	61,186	49,469	29,916
2005/06	63,486	72,748	48,364	66,731	50,781	26,166
2006/07	68,54	76,891	44,364	66,088	53,656	26,641
2007/08	75,749	75,266	48,722	60,41	52,668	31,725
2008/09	79,499	74,266	56,695	62,91	50,168	32,225
2009/10	81,856	79,757	64,207	64,338	53,74	34,45
2010/11	85,785	82,329	69,436	60,552	53,678	35,05
2011/12	84,41	84,186	75,186	59,981	54,178	34,05
2012/13	82,963	88,025	79,614	64,147	59	34,5
2013/14	84,748	97,713	81,641	66,938	56,5	34,2
2014/15	80,391	99,999	79,415	70,51	52,416	32,6
2015/16	76,284	105,713	80,177	70,439	52,749	34,6
2016/17	75,962	104,998	79,498	73,332	56,665	39,2
2017/18	79,605	106,998	71,427	76,249	56,415	35,8
2018/19	85,462	103,569	71,927	74,725	58,498	34,6

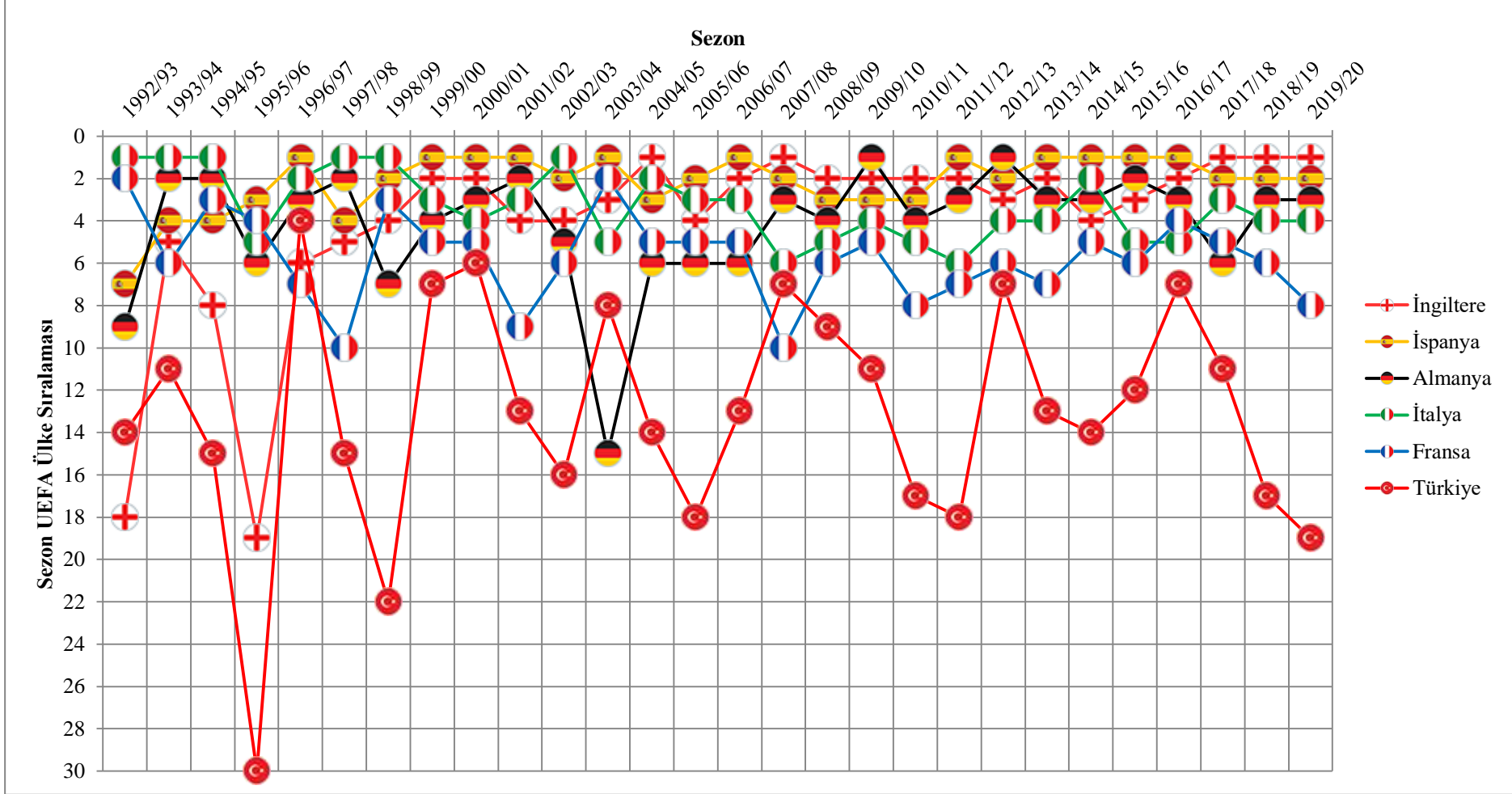
Grafik 3: UEFA Ülke Sıralaması

Tablo 4: Sezon UEFA Ülke Katsayıları

Sezon	İngiltere	İspanya	Almanya	İtalya	Fransa	Türkiye
1992/93	3,25	6,666	5,142	13,666	11,2	4,75
1993/94	8,5	8,666	10,666	14,142	8,2	4,75
1994/95	7,333	8,6	10,166	13,285	9,333	5,25
1995/96	4,333	11	8,833	9,5	9,875	2,5
1996/97	7,4	11,6	9,142	10,142	7,125	7,75
1997/98	8	8,714	11,125	12,571	6,9	5,4
1998/99	7,437	10	6,357	12	8,642	3,2
1999/00	14,5	18,571	11,071	12	10,285	7,75
2000/01	14,166	16,611	11,062	9,812	9,5	7,75
2001/02	11,571	14,857	13,5	12,571	7,125	5,625
2002/03	10,666	15,5	9,142	15,928	7,916	4,666
2003/04	11,25	14,312	4,714	8,875	13,5	6,5
2004/05	15,571	12,437	10,571	14	11,428	5,375
2005/06	14,428	15,642	10,437	15,357	10,812	4
2006/07	16,625	19	9,5	11,928	10	6,1
2007/08	17,875	13,875	13,5	10,25	6,928	9,75
2008/09	15	13,312	12,687	11,375	11	7
2009/10	17,928	17,928	18,083	15,428	15	7,6
2010/11	18,357	18,214	15,666	11,571	10,75	4,6
2011/12	15,25	20,857	15,25	11,357	10,5	5,1
2012/13	16,428	17,714	17,928	14,416	11,75	10,2
2013/14	16,785	23	14,714	14,166	8,5	6,7
2014/15	13,571	20,214	15,857	19	10,916	6
2015/16	14,25	23,928	16,428	11,5	11,083	6,6
2016/17	14,928	20,142	14,571	14,25	14,416	9,7
2017/18	20,071	19,714	9,857	17,333	11,5	6,8
2018/19	22,642	19,571	15,214	12,642	10,583	5,5

Grafik 4: Sezon UEFA Ülke Sıralaması

Tablo 5: UEFA Şampiyonlar Ligi Finalistleri ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)

Sezon	Kazanan	İkinci
1992/93	[FRA] Marseille (31,6)	[ITA] Milan (23,1)
1993/94	[ITA] Milan (22,9)	[ESP] Barcelona (26,4)
1994/95	[NED] Ajax (17,5)	[ITA] Milan (17,3)
1995/96	[ITA] Juventus (18)	[NED] Ajax (19,2)
1996/97	[GER] Borussia Dortmund (26)	[ITA] Juventus (36,6)
1997/98	[ESP] Real Madrid (46,5)	[ITA] Juventus (29,7)
1998/99	[ENG] Manchester United (56,6)	[GER] Bayern München (22)
1999/00	[ESP] Real Madrid (46,3)	[ESP] Valencia (51,4)
2000/01	[GER] Bayern München (48,6)	[ESP] Valencia (55,9)
2001/02	[ESP] Real Madrid (38)	[GER] Bayer 04 Leverkusen (38,9)
2002/03	[ITA] Milan (53,9)	[ITA] Juventus (36,3)
2003/04	[POR] Porto (21,5)	[FRA] Monaco (53)
2004/05	[ENG] Liverpool (77)	[ITA] Milan (61,5)
2005/06	[ESP] Barcelona (64)	[ENG] Arsenal (92,7)
2006/07	[ITA] Milan (51,1)	[ENG] Liverpool (72,8)
2007/08	[ENG] Manchester United (62,2)	[ENG] Chelsea (68,3)
2008/09	[ESP] Barcelona (57,2)	[ENG] Manchester United (73,3)
2009/10	[ITA] Internazionale (88,7)	[GER] Bayern München (44,7)
2010/11	[ESP] Barcelona (40,8)	[ENG] Manchester United (75)
2011/12	[ENG] Chelsea (68,6)	[GER] Bayern München (37,9)
2012/13	[GER] Bayern München (50,5)	[GER] Borussia Dortmund (30,5)
2013/14	[ESP] Real Madrid (54,4)	[ESP] Atlético de Madrid (50,1)
2014/15	[ESP] Barcelona (60,2)	[ITA] Juventus (49,2)
2015/16	[ESP] Real Madrid (74,6)	[ESP] Atlético de Madrid (61,2)
2016/17	[ESP] Real Madrid (64,8)	[ITA] Juventus (68,9)
2017/18	[ESP] Real Madrid (61)	[ENG] Liverpool (71,8)
2018/19	[ENG] Liverpool (77,7)	[ENG] Tottenham (67,9)

Tablo 6: UEFA Avrupa Ligi Finalistleri ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)

Sezon	Kazanan	İkinci
1992/93	[ITA] Juventus (21,6)	[GER] Borussia Dortmund (15,8)
1993/94	[ITA] Internazionale (26,2)	[AUT] Salzburg (14,7)
1994/95	[ITA] Parma (20,9)	[ITA] Juventus (17,5)
1995/96	[GER] Bayern München (18,4)	[FRA] Bordeaux (13,8)
1996/97	[GER] Schalke 04 (38,4)	[ITA] Internazionale (47,7)
1997/98	[ITA] Internazionale (54,1)	[ITA] Lazio (23,7)
1998/99	[ITA] Parma (41,7)	[FRA] Marseille (25,3)
1999/00	[TUR] Galatasaray (27,7)	[ENG] Arsenal (62,8)
2000/01	[ENG] Liverpool (61,2)	[ESP] Alavés (57,2)
2001/02	[NED] Feyenoord (48,6)	[GER] Borussia Dortmund (52,1)
2002/03	[POR] Porto (13,3)	[SCO] Celtic (Bilgi Yok)
2003/04	[ESP] Valencia (30,1)	[FRA] Marseille (67,4)
2004/05	[RUS] CSKA Moskva (43,6)	[POR] Sporting CP (39,8)
2005/06	[ESP] Sevilla (46,6)	[ENG] Middlesbrough (61,7)
2006/07	[ESP] Sevilla (59,8)	[ESP] Espanyol (25)
2007/08	[RUS] Zenit (55,1)	[SCO] Rangers (32,8)
2008/09	[UKR] Shakhtar Donetsk (53,3)	[GER] Werder Bremen (53,4)
2009/10	[ESP] Atlético de Madrid (51,7)	[ENG] Fulham (71,8)
2010/11	[POR] Porto (70,1)	[POR] Braga (75,4)
2011/12	[ESP] Atlético de Madrid (64,4)	[ESP] Athletic Club (6,4)
2012/13	[ENG] Chelsea (74,6)	[POR] Benfica (93,5)
2013/14	[ESP] Sevilla (60,1)	[POR] Benfica (91)
2014/15	[ESP] Sevilla (56,7)	[UKR] Dnipro (39,7)
2015/16	[ESP] Sevilla (65)	[ENG] Liverpool (64,3)
2016/17	[ENG] Manchester United (70,9)	[NED] Ajax (54,2)
2017/18	[ESP] Atlético de Madrid (67,3)	[FRA] Marseille (39,9)
2018/19	[ENG] Chelsea (93)	[ENG] Arsenal (94)

Tablo 7: UEFA Kupa Galipleri Kupası Finalistleri ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)

Sezon	Kazanan	İkinci
1992/93	[ITA] Parma (19,7)	[BEL] Royal Antwerp (Bilgi Yok)
1993/94	[ENG] Arsenal (13,9)	[ITA] Parma (23,3)
1994/95	[ESP] Real Zaragoza (26,5)	[ENG] Arsenal (23)
1995/96	[FRA] Paris Saint-Germain (13,9)	[AUT] Rapid Wien (22,6)
1996/97	[ESP] Barcelona (48,6)	[FRA] Paris Saint-Germain (26,6)
1997/98	[ENG] Chelsea (66,9)	[GER] Stuttgart (53,9)
1998/99	[ITA] Lazio (46,2)	[ESP] Mallorca (48,3)

Tablo 8: Türk Futbol Kulüplerinin UEFA Organizasyonlarındaki Başarıları ve Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)

Sezon	Kulüp	Organizasyon	Başarı
1992/93	Galatasaray (21,4)	UEFA Kupası	Son 16 Turu
1992/93	Trabzonspor (21,7)	UEFA Kupa Galipleri Kupası	Son 16 Turu
1993/94	Galatasaray (18,7)	UEFA Şampiyonlar Ligi	Çeyrek Final
1993/94	Beşiktaş (12,8)	UEFA Kupa Galipleri Kupası	Son 16 Turu
1994/95	Galatasaray (19)	UEFA Şampiyonlar Ligi	Son 16 Turu
1994/95	Trabzonspor (11,9)	UEFA Kupası	Son 16 Turu
1994/95	Beşiktaş (20,2)	UEFA Kupa Galipleri Kupası	Son 16 Turu
1995/96	Trabzonspor (16,5)	UEFA Kupa Galipleri Kupası	Son 16 Turu
1996/97	Fenerbahçe (38,8)	UEFA Şampiyonlar Ligi	Son 16 Turu
1996/97	Beşiktaş (25,4)	UEFA Kupası	Son 16 Turu
1996/97	Galatasaray (21,6)	UEFA Kupa Galipleri Kupası	Son 16 Turu
1997/98	Kocaelispor (28,2)	UEFA Kupa Galipleri Kupası	Son 16 Turu
1998/99	Beşiktaş (18,5)	UEFA Kupa Galipleri Kupası	Son 16 Turu
1999/00	Galatasaray (27,7)	UEFA Kupası	Kazanan
2000/01	Galatasaray (29)	UEFA Şampiyonlar Ligi	Çeyrek Final
2001/02	Galatasaray (30,9)	UEFA Şampiyonlar Ligi	Son 16 Turu
2002/03	Beşiktaş (43,8)	UEFA Kupası	Çeyrek Final
2002/03	Denizlispor (26,6)	UEFA Kupası	Son 16 Turu
2003/04	Gençlerbirliği (36,8)	UEFA Kupası	Son 16 Turu
2007/08	Fenerbahçe (45,2)	UEFA Şampiyonlar Ligi	Çeyrek Final
2008/09	Galatasaray (41,9)	UEFA Kupası	Son 16 Turu
2011/12	Beşiktaş (60,1)	UEFA Avrupa Ligi	Son 16 Turu
2012/13	Galatasaray (48,9)	UEFA Şampiyonlar Ligi	Çeyrek Final
2012/13	Fenerbahçe (42,7)	UEFA Avrupa Ligi	Yarı Final
2013/14	Galatasaray (47,2)	UEFA Şampiyonlar Ligi	Son 16 Turu
2014/15	Beşiktaş (45,3)	UEFA Avrupa Ligi	Son 16 Turu
2015/16	Fenerbahçe (53,1)	UEFA Avrupa Ligi	Son 16 Turu
2016/17	Beşiktaş (70)	UEFA Avrupa Ligi	Çeyrek Final
2017/18	Beşiktaş (80)	UEFA Şampiyonlar Ligi	Son 16 Turu

Tablo 9: İngiltere Premier League’de Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	-,889***	,000

***: $p < ,001$

Analiz sonuçlarında, İngiltere Premier League’de yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönlü ve yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -,889$; $p < ,001$). Bu sonuçlar ile İngiltere Premier League’de H1 hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 10: İngiltere Premier League’de Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	Sezon UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	-,744***	,000

***: $p < ,001$

Analiz sonuçlarında, İngiltere Premier League’de yabancı futbolcu oynatma oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönlü ve yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -,744$; $p < ,001$). Bu sonuçlar ile İngiltere Premier League’de H2 hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 11: İspanya La Liga’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	-,808***	,000

***: $p < ,001$

Analiz sonuçlarında, İspanya La Liga’da yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönlü ve yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -,808$; $p < ,001$). Bu sonuçlar ile İspanya La Liga’da H1 hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 12: İspanya La Liga’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	Sezon UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	-,669***	,000

***: $p < ,001$

Analiz sonuçlarında, İspanya La Liga’da yabancı futbolcu oynatma oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı, negatif yönlü ve orta bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -,669$; $p < ,001$). Bu sonuçlar ile İspanya La Liga’da H2 hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 13: Almanya Bundesliga’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	,231	,118

Analiz sonuçlarında, Almanya Bundesliga’da yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan, pozitif yönlü ve az bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,231$; $p > ,05$). Bu sonuçlar ile Almanya Bundesliga’da H1 hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 14: Almanya Bundesliga’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	Sezon UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	-,002	,496

Analiz sonuçlarında, Almanya Bundesliga’da yabancı futbolcu oynatma oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan ve neredeyse 0 korelasyon hiçbir ilişki olmadığı görülmektedir ($r = -,002$; $p > ,05$). Bu sonuçlar ile Almanya Bundesliga’da H2 hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 15: İtalya Serie A’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	,813***	,000

***: $p < ,001$

Analiz sonuçlarında, İtalya Serie A’da yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ve yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,813$; $p < ,001$). Bu sonuçlar ile İtalya Serie A’da H1 hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 16: İtalya Serie A’da Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	Sezon UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	,448**	,008

** : $p < ,01$

Analiz sonuçlarında, İtalya Serie A’da yabancı futbolcu oynatma oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ve düşük bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,448$; $p < ,01$). Bu sonuçlar ile İtalya Serie A’da H2 hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 17: Fransa Ligue 1’de Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	,803***	,000

***: $p < ,001$

Analiz sonuçlarında, Fransa Ligue 1’de yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı, pozitif yönlü ve yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,803$; $p < ,001$). Bu sonuçlar ile Fransa Ligue 1’de H1 hipotezi kabul edilmektedir.

Tablo 18: Fransa Ligue 1’de Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	Sezon UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	,142	,236

Analiz sonuçlarında, Fransa Ligue 1’de yabancı futbolcu oynatma oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan, pozitif yönlü ve az bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = ,142$; $p > ,05$). Bu sonuçlar ile Fransa Ligue 1’de H2 hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 19: Türkiye Süper Ligi'nde Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	-,133	,250

Analiz sonuçlarında, Türkiye Süper Ligi'nde yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan, negatif yönlü ve az bir ilişki olduğu görülmektedir ($r = -,133$; $p > ,05$). Bu sonuçlar ile Türkiye Süper Ligi'nde H1 hipotezi reddedilmektedir.

Tablo 20: Türkiye Süper Ligi'nde Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması Arasındaki Korelasyon Analizi Sonuçları

Korelasyon Analizi	Sezon UEFA Ülke Sıralaması	
Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı	<i>r</i>	<i>p</i>
	,000	,500

Analiz sonuçlarında, Türkiye Süper Ligi'nde yabancı futbolcu oynatma oranı ile Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı olmayan ve 0 korelasyon hiçbir ilişki olmadığı görülmektedir ($r = ,000$; $p > ,05$). Bu sonuçlar ile Türkiye Süper Ligi'nde H2 hipotezi reddedilmektedir.

5. Tartışma

Bu araştırmada, yabancı futbolcu statüsünü yansıtan yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Sıralamaları ilişkisinin Türkiye Süper Ligi ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi arasında karşılaştırılmalı olarak incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma verileri, 1992/93 - 2019/20 futbol sezonlarını kapsamaktadır. Araştırmaya, 2019/20 futbol sezonunun ortasına kadar olan veriler dâhil edilmektedir.

Bu araştırmada, 1992/93 - 2019/20 futbol sezonları arasında Türkiye Süper Ligi ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’nde yabancı futbolcu oynatma oranının farklı seviyelerde sürekli olarak arttığı belirlenmiştir (Bkz: Grafik 1). Poli, Ravenel ve Besson (2016), 1985/86 - 2015/16 futbol sezonları arasında ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’ndeki kulüplerin kadrolarında yer alan yabancı futbolcuların oranının sürekli olarak arttığını tespit etmişlerdir. Kulüplerin kadrolarındaki yabancı futbolcu sayısının artması bu futbolcuların doğal olarak oyun içinde daha fazla süre almalarını beraberinde getirmiştir. Poli ve ark. (2016)’nın yaptıkları araştırma, bu araştırmadaki bulguları destekler niteliktedir. Bosman Davası sonrasında, Avrupa’da yabancı futbolcu sınırlamasının EU üyesi ülkelerin vatandaşları için serbest dolaşıma açılması (McCutcheon, 2002); ayrıca, EU ile toplamda 76 ülke arasında imzalanan Cotonou Anlaşması’ndan dolayı Afrika, Karayipler ve Pasifik’ten gelen futbolcuların EU üyesi olmayan kotalarda sayılmaması (Swarbrick, 2014; the European Club Footballing Landscape, 2018, s. 17); Bundesliga’da 2006/07 sezonunda yabancı futbolcu sınırlamasının kaldırılması (Deutsche Fußball Liga, 2020a) ve Premier League’de yabancı futbolcu sınırlamasının olmaması (Premier League Handbook, 2019, s. 93) ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi’nde yabancı futbolcu oynatma oranındaki artışı açıklayabilir. Türkiye Süper Ligi’nde ise saha içindeki yabancı futbolcu sayısının 2014/15 sezonu dışında sürekli olarak arttığı ve son olarak 2015/16 sezonunda serbest bırakıldığı görülmektedir (Bkz: Tablo 1). Yabancı futbolcu statüsünde yapılan bu değişikliklere bağlı olarak yabancı futbolcu oynatma oranı birkaç sezon dışında sürekli olarak artmıştır (Bkz: Grafik 1).

Bu ülkelerin UEFA Ülke Sıralaması’nda ilk beş sırada yer almaları (Bkz: Grafik 3) yabancı futbolcu oynatma oranı ile bu başarı arasında bir ilişki olabileceği düşüncesini beraberinde getirmektedir. UEFA Ülke Sıralaması, kulüplerin UEFA

organizasyonlarında elde ettikleri sonuçlara dayanmaktadır (UEFA, 2020c). Bu nedenle bu araştırmada uygulanan korelasyon analizlerinde, UEFA organizasyonlarına katılan kulüplere ait yabancı futbolcu oynatma oranı dikkate alınmaktadır (Bkz: Grafik 2). Bu bakımdan, bu araştırmanın Karaca (2008)'nın yaptığı araştırmadan, ligdeki kulüplerin kadrolarında bulunan yabancı futbolcuların yüzdesi yerine UEFA organizasyonlarına katılan kulüplere ait yabancı futbolcu oynatma oranının kullanılması yönüyle daha farklı bir yaklaşıma sahip olduğu düşünülebilir.

Bu araştırmada, yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması ve Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin var olup olmadığı incelenmiştir. Yabancı futbolcu oynatma oranı ne kadar yüksekse ülkelerin uluslararası başarılarının o derece yüksek olması beklenmektedir. Kulüplerin UEFA organizasyonlarında elde ettikleri puanlar ne kadar yüksekse (Bkz: Tablo 3 ve 4) ülkelerin UEFA'daki başarı sırası da o kadar yüksek olmaktadır (Bkz: Grafik 3 ve 4). Royuela ve Gásquez (2019), daha fazla yabancı futbolcuya sahip kulüplerin Dünya sıralamasında daha iyi sonuçlar verdiğini belirlemişlerdir. Kulüplerin kadrolarında daha fazla yabancı futbolcuya sahip olmaları doğal olarak bu futbolcuların oyun içinde daha fazla süre almalarını beraberinde getirebilir. Royuela ve Gásquez (2019)'ın yaptıkları araştırma, bu araştırmada beklenen sonucu destekler niteliktedir.

Bu araştırmada, korelasyon analizi sonuçlarına göre, İngiltere Premier League'de yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması (Bkz: Tablo 9) ve Sezon UEFA Ülke Sıralaması (Bkz: Tablo 10) arasında istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca, İspanya La Liga'da yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek (Bkz: Tablo 11) ve Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ve orta (Bkz: Tablo 12) bir ilişki olduğu görülmektedir. Bu sonuçlar, 1992/93 - 2019/20 arasındaki futbol sezonlarında İngiltere Premier League ve İspanya La Liga'daki kulüplerin yabancı futbolcu oynatma oranındaki yükselmenin, kulüplerin UEFA organizasyonlarındaki başarılarını artırdığını göstermektedir (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). Karaca (2008), 2003 - 2007 arasındaki dönemde Avrupa'daki 36 ülkenin 1. Ligi (Almanya, Avusturya, Belarus, Belçika, Bosna Hersek, Çek Cumhuriyeti, Danimarka, Estonya, Finlandiya, Fransa, Gürcistan, Hırvatistan, Hollanda, İngiltere, İskoçya, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, İzlanda, Kıbrıs

Cumhuriyeti, Kuzey İrlanda, Letonya, Litvanya, Macaristan, Malta, Norveç, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Slovenya, Türkiye, Ukrayna ve Yunanistan)'ndeki kulüplerin kadrolarında bulunan yabancı futbolcuların yüzdesi ile UEFA Ülke Katsayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Karaca (2008), daha fazla yabancı futbolcuya sahip olan kulüplerin UEFA organizasyonlarında daha başarılı olma eğiliminde olduklarını tespit etmiştir. Karaca (2008)'nin yaptığı araştırma, bu araştırma bulgularını destekler niteliktedir. Diğer taraftan, Varmus ve ark. (2019), 2009/10 - 2018/19 sezonları arasındaki dönemde bazı Avrupa ligleri (İngiltere, İspanya, Almanya, İtalya, Fransa, Portekiz ve Hollanda)'ndeki en başarılı futbol kulüplerinde, yabancı futbolcuların müsabakalara katılım yüzdelerinin yüksek olmasının, futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarındaki başarıları üzerinde herhangi bir etkisinin olmadığını belirlemiştir. Varmus ve ark. (2019)'nin yaptıkları araştırma, bu araştırma bulguları ile farklılık göstermektedir. Bu farklılığın nedeni olarak, Varmus ve ark. (2019)'nin ülkelerin başarıları yerine kulüplerin başarılarını incelemiş olmaları gösterilebilir. Bu araştırmada, 2009/10 - 2018/19 arasındaki futbol sezonları incelendiğinde, İngiliz futbol kulüplerinin, UCL'yi 2 defa kazandıkları ve 3 defa ikinci oldukları (Bkz: Tablo 5); UEL'yi 3 defa kazandıkları ve 3 defa ikinci oldukları görülmektedir (Bkz: Tablo 6). İspanyol futbol kulüplerinin ise UCL'yi 6 defa kazandıkları ve 2 defa ikinci oldukları (Bkz: Tablo 5); UEL'yi 6 defa kazandıkları ve 1 defa ikinci oldukları görülmektedir (Bkz: Tablo 6). Bu sonuçlar, 2009/10 - 2018/19 arasındaki futbol sezonlarında İngiltere Premier League ve İspanya La Liga'daki kulüplerin oldukça başarılı olduklarını göstermektedir.

İngiltere'nin 1992/93 - 2019/20 arasındaki futbol sezonlarında, UEFA Ülke Sıralaması'nda 1 ile 9. sırada yer aldığı görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Bosman Davası sonrasındaki dönemler, Flores ve ark. (2010)'na göre 1997/98 sezonu ve sonrasındaki dönemler olarak ifade edilmektedir. İngiltere'nin özellikle Bosman Davası öncesindeki dönemlerde başarı grafiğinin oldukça değişken olduğu, 1992/93 sezonunda 9. sırada yer alırken 1997/98 sezonuna kadar inişli çıkışlı bir grafik sergilediği görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Bosman Davası'nda alınan kararların İngiltere Premier League'de olumlu bir etkiye sahip olduğu düşünülebilir. İngiltere'nin UEFA Ülke Sıralaması'nda, 2000/01 sezonundan itibaren ilk 3 sıralama dışında kalmadığı ve 2007/08 - 2011/12 arasındaki 5 sezonda 1. sırada yer aldığı

görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Ayrıca, Sezon UEFA Ülke Sıralaması dikkate alındığında son 3 sezonu (2019/20 sezon ortası) 1. sırada tamamlayan İngiltere (Bkz: Grafik 4)'nin önümüzdeki sezonlarda UEFA Ülke Sıralaması'nda yeniden 1. sırada yer alabileceği düşünülebilir. Bu sonuçlar, İngiliz futbol kulüplerinin oldukça başarılı olduklarını yansıtmaktadır (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). Binder ve Findlay (2012), 2006/07 sezonunda bazı Avrupa ülkeleri (Almanya, Avusturya, Belçika, Danimarka, Fransa, Hollanda, İngiltere, İskoçya, İspanya, İsveç, İtalya, Norveç, Portekiz ve Yunanistan)'ndeki en iyi kulüplerin Bosman Kararı sonrasında UCL'de fark edilir derecede daha güçlü olduklarını tespit etmişlerdir. Binder ve Findlay (2012)'in yaptıkları araştırma, bu araştırma bulgularını destekler niteliktedir (Bkz: Tablo 5). Ayrıca bu araştırma, Binder ve Findlay (2012)'in yaptıkları araştırmadan farklı olarak, İngiliz futbol kulüplerine ait UEL başarılarını da incelemektedir (Bkz: Tablo 6). Bu sonuçlar, bu araştırma bulgularında elde edilen yabancı futbolcu oynatma oranı (Bkz: Grafik 2)'ndeki yükselme ile İngiltere'nin UEFA Sıralamaları (Bkz: Grafik 3 ve 4)'ndeki konumu arasında bir ilişki olabileceğini göstermektedir. Ayrıca, FA'nın belirlemiş olduğu yabancı futbolcu transfer kriterleri (Premier League Handbook, 2019, s. 551), Premier League'deki kulüplere, bu araştırmada yer alan diğer liglerdeki kulüplerden daha kaliteli yabancı futbolcu transferleri yapabilme olanağı sağlamaktadır. Söz konusu kriterler ile İngiliz futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarındaki başarıları arasında bir ilişki olabileceği düşünülebilir. Diğer taraftan, 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi'ne ait gelirlerin 1996/97 sezonunda birbirlerine çok yakın bir dilime sahip olduğu, ancak İngiltere Premier League'de 1997/98 sezonu ile birlikte her geçen sezon diğer liglerden hatırı sayılır derecede daha fazla gelir elde edildiği bilinmektedir (Gough, 2019). Bu gelir artışı sayesinde, İngiltere Premier League'deki kulüplerin diğer liglerdeki kulüplerden daha kaliteli yabancı futbolcu transferleri yapabildiği düşünülebilir. CIES Futbol Gözlemevi (the CIES Football Observatory)'nin yaptığı bir araştırmada, 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi'nde, kulüplerin kadrolarındaki futbolcuların transfer piyasasındaki değerleri incelendiğinde, kadro değeri 1 milyar Euro'nun üzerinde 6 kulüp olduğu belirlenmiştir (Poli, Besson ve Ravenel, 2020). Bu kulüpler arasındaki 4 kulübün, İngiltere Premier League'den Liverpool, Manchester City, Chelsea ve Manchester United oldukları tespit edilmiştir (Poli ve ark., 2020). Bu kulüplerin (Manchester City hariç) UEFA organizasyonlarındaki en başarılı kulüpler olduğu görülmektedir (Bkz: Tablo 5 ve 6). Bu bilgilere ek olarak, İngiltere'nin 1992/93 sezonunda UEFA

Ülke Sıralaması'nda 9. sırada yer aldığı görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Futbol tarihine Heysel Faciası (the Heysel Disaster) olarak geçen olayda, 1984/85 Avrupa Şampiyon Kulüpler Kupası (the European Champion Clubs' Cup) Finalinde (Maç Sonucu: Juventus 1 - 0 Liverpool) Liverpool taraftarlarının neden olduğu tribün olayları sonucu 39 taraftarın hayatını kaybetmesi, İngiliz futbol kulüplerinin 5, Liverpool'un ise 6 yıl süresince UEFA organizasyonlarından men edilmesine neden olmuştur (McNulty, 2005). 1984/85 sezonunda UEFA Ülke Sıralaması'nda 1. sırada yer alan İngiltere (Kassiesa, 1985)'nin, bu nedenle UEFA organizasyonlarına katılmadığı sürecin ardından 1992/93 sezonunda 9. sırada yer aldığı bilinmektedir.

İspanya'nın 1992/93 - 2019/20 arasındaki futbol sezonlarında, UEFA Ülke Sıralaması'nda hiçbir zaman ilk 5 sıralama dışında kalmadığı görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Bosman Davası sonrasındaki dönemler, Flores ve ark. (2010)'na göre 1997/98 sezonu ve sonrasındaki dönemler olarak ifade edilmektedir. İspanya'nın özellikle Bosman Davası öncesindeki dönemlerde başarı grafiğinin oldukça değişken olduğu, 1992/93 sezonunda 4. sırada yer alırken 1997/98 sezonuna kadar 2 ile 5. sırada olmak üzere her sezon sıralamasının değiştiği görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Bosman Davası'nda alınan kararların İspanya La Liga'da olumlu bir etkiye sahip olduğu düşünülebilir. UEFA Ülke Sıralaması incelendiğinde, 1999/00 - 2006/07 ve 2012/13 - 2019/20 arasındaki sezonlarda 1. sırada yer alan İspanya'nın, toplamda 16 sezon olmak üzere en fazla 1. sırada yer alan ülke olduğu görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Bu sonuçlar, İspanyol futbol kulüplerinin oldukça başarılı olduklarını yansıtmaktadır (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). Binder ve Findlay (2012), 2006/07 sezonunda bazı Avrupa ülkelerindeki en iyi kulüplerin Bosman Kararı sonrasında UCL'de fark edilir derecede daha güçlü olduklarını tespit etmişlerdir. Binder ve Findlay (2012)'in yaptıkları araştırma, bu araştırma bulgularını destekler niteliktedir (Bkz: Tablo 5). Ayrıca bu araştırma, Binder ve Findlay (2012)'in yaptıkları araştırmadan farklı olarak, İspanyol futbol kulüplerine ait UEL başarılarını da incelemektedir (Bkz: Tablo 6). Bu sonuçlar, bu araştırma bulgularında elde edilen yabancı futbolcu oynatma oranı (Bkz: Grafik 2)'ndeki yükselme ile İspanya'nın UEFA Sıralamaları (Bkz: Grafik 3 ve 4)'ndeki konumu arasında bir ilişki olabileceğini göstermektedir. Ayrıca, RFEF'in belirlemiş olduğu yabancı futbolcu statüsü gereği EU ile imzalanan Cotonou Anlaşması'ndan dolayı Afrika, Karayipler ve Pasifik'ten gelen futbolcuların EU üyesi olmayan kotalarda sayılmaması (Dalziel ve ark., 2013; Swarbrick, 2014)

kuralı ile İspanyol futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarındaki başarıları arasında bir ilişki olabileceği düşünülebilir. Diğer taraftan, CIES Futbol Gözlemevi'nin yaptığı bir araştırmada, 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi'nde, kulüplerin kadrolarındaki futbolcuların transfer piyasasındaki değerleri incelendiğinde, kadro değeri 1 milyar Euro'nun üzerinde 6 kulüp olduğu belirlenmiştir (Poli ve ark., 2020). Bu kulüpler arasındaki 2 kulübün, İspanya La Liga'dan Barcelona ve Real Madrid oldukları tespit edilmiştir (Poli ve ark., 2020). Ayrıca, Atlético de Madrid'in kadrosundaki futbolcuların transfer piyasasındaki toplam değerinin 836 milyon Euro ile 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi'ndeki en yüksek kadro değerine sahip 8. kulüp olduğu belirlenmiştir (Poli ve ark., 2020). Bu kulüplerin UEFA organizasyonlarındaki en başarılı kulüpler olduğu görülmektedir (Bkz: Tablo 5 ve 6). Son 11 sezon incelendiğinde, UCL'yi Real Madrid'in 4 defa ve Barcelona'nın 3 defa kazandıkları (Bkz: Tablo 5); UEL'yi Atlético de Madrid'in 3 defa ve Sevilla'nın 3 defa kazandıkları görülmektedir (Bkz: Tablo 6). Ayrıca, UCL'de elde edilen bu başarılarla Dünya'nın en iyi iki futbolcusu (Fraser, 2020)'nun, Messi'nin Barcelona'da ve Ronaldo'nun Real Madrid'de oynamaları gösterilebilir. Real Madrid'in ve Barcelona'nın elde ettikleri bu üst düzey başarılar ile kadrolarında yer alan yabancı futbolcuların kalitesi arasında bir ilişki olduğu düşünülebilir.

Araştırmanın analiz sonuçlarına göre, İtalya Serie A'da yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek (Bkz: Tablo 15) ve Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ve düşük (Bkz: Tablo 16) bir ilişki olduğu görülmektedir. Ayrıca, Fransa Ligue 1'de yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı ve yüksek bir ilişki olduğu (Bkz: Tablo 17) ve Sezon UEFA Ülke Sıralaması arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı (Bkz: Tablo 18) görülmektedir. Bu sonuçlar, 1992/93 - 2019/20 arasındaki futbol sezonlarında İtalya Serie A ve Fransa Ligue 1'deki kulüplerin yabancı futbolcu oynatma oranındaki yükselmenin, kulüplerin UEFA organizasyonlarındaki başarılarını düşürdüğünü göstermektedir (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). Karaca (2008), 2003 - 2007 arasındaki dönemde Avrupa'daki 36 ülkenin 1. Ligi'ndeki kulüplerin kadrolarında bulunan yabancı futbolcuların yüzdesi ile UEFA Ülke Katsayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Karaca (2008), daha fazla yabancı

futbolcuya sahip olan kulüplerin UEFA organizasyonlarında daha başarılı olma eğiliminde olduklarını tespit etmiştir. Karaca (2008)'nin yaptığı araştırma, bu araştırma bulguları ile farklılık göstermektedir. Bu farklılığın nedeni olarak, Karaca (2008)'nin 2003 - 2007 arasındaki futbol sezonlarını incelemiş olması gösterilebilir.

İtalya'nın 1992/93 - 2019/20 arasındaki futbol sezonlarında, UEFA Ülke Sıralaması'nda hiçbir zaman ilk 4 sıralama dışında kalmadığı görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Bu sonuçlar, İtalyan futbol kulüplerinin oldukça başarılı olduklarını yansıtmaktadır. Yabancı sınırlamasının '3+2' olduğu dönemler ile Bosman Davası sonrasındaki ilk dönemler, İtalyan futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarında oldukça başarılı oldukları görülmektedir (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). İtalya'nın 1992/93 - 1998/99 arasındaki 7 sezonda UEFA Ülke Sıralaması'nda 1. sırada yer aldığı, ancak 1998/99 sezonunun ardından bir daha bu sıralamada 1. sırada yer almadığı görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Binder ve Findlay (2012) yaptıkları araştırmada, Bosman Kararı sonrasında bazı Avrupa ülkelerindeki en iyi kulüplerin UCL'de fark edilir derecede daha güçlü olduklarını tespit etmişlerdir. Ancak Binder ve Findlay (2012)'in yaptıkları araştırma, bu araştırma bulguları ile farklılık göstermektedir. Bosman Kararı sonrası İspanyol ve İngiliz futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarında oldukça başarılı oldukları görülmektedir (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). UEFA Ülke Sıralaması'nda, bu iki ülkenin İtalya'nın üzerinde yer almaları (Bkz: Grafik 3) Bosman Kararı sonrasında İtalyan futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarında 90'lı yıllarda elde ettikleri başarıların düşmesi ile açıklanabilir (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). Bu duruma neden olarak, 90'lı yıllarda İtalya'nın en popüler kulüplerinden birisi olan Parma'nın sponsor desteğini kaybetmesi sonucunda 2004 yılında iflas ettiğini açıklaması (Carmichael, 2020); ayrıca, 2005/06 sezonunun sonunda Calciopoli skandalı (the Calciopoli scandal) olarak İtalya futbol tarihine geçen ve sonucunda Juventus ve Lazio gibi UEFA organizasyonlarını kazanan kulüplerin bir alt lige düşürülmesi gösterilebilir (Hafez, 2019). Diğer taraftan, 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi'ne ait gelirlerin İtalya Serie A'da 1996/97 - 2005/06 arasındaki sezonlarda İspanya La Liga ve Almanya Bundesliga ile birbirlerine çok yakın bir dilime sahip olduğu, ancak Calciopoli skandalı ile birlikte 2006/07 sezonunda gelirlerinde hatırı sayılır derecede düşüş yaşadığı bilinmektedir (Gough, 2019). Ayrıca, İtalya Serie A'daki gelirlerin 2007/08 - 2008/09 sezonlarında yeniden İspanya La Liga ve Almanya Bundesliga ile birbirlerine çok yakın bir dilime sahip

olduğu, ancak 2009/10 sezonu ile birlikte her geçen sezon bu iki ligden hatırı sayılır derecede daha az gelir elde edildiği bilinmektedir (Gough, 2019). Bu gelir düzeyi nedeniyle İtalya Serie A'daki kulüplerin İngiltere Premier League, İspanya La Liga ve Almanya Bundesliga'daki kulüplerden daha düşük kalitede yabancı futbolcu transferleri yapabildiği düşünülebilir.

Fransa'nın 1992/93 - 2019/20 arasındaki futbol sezonlarında, UEFA Ülke Sıralaması'nda 2 ile 6. sırada yer aldığı görülmektedir. Yabancı sınırlamasının '3+2' olduğu dönemlerde Fransa'nın, UEFA Ülke Sıralaması'nda 2. sırada yer aldığı belirlenmiştir (Bkz: Grafik 3). Bu dönemlerde Fransız futbol kulüplerinin, UCL'yi ve UCWC'yi 1 defa kazandıkları, UEL'de ise 1 defa ikinci oldukları görülmektedir (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). Bosman Davası'nda alınan kararların Fransa Ligue 1'de olumlu bir etkiye sahip olmadığı düşünülebilir. Binder ve Findlay (2012) yaptıkları araştırmada, Bosman Kararı sonrasında bazı Avrupa ülkelerindeki en iyi kulüplerin UCL'de fark edilir derecede daha güçlü olduklarını tespit etmişlerdir. Ancak Binder ve Findlay (2012)'ın yaptıkları araştırma, bu araştırma bulguları ile farklılık göstermektedir. Fransız futbol kulüplerinin Bosman Davası sonrasında, UCL'de 1 defa ikinci, UEL'de 3 defa ikinci ve UCWC'de 1 defa ikinci oldukları görülmektedir (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). Bosman Davası sonrasında Fransa'nın, 1997/98 - 2010/11 arasındaki sezonlarda UEFA Ülke Sıralaması'nda 4 ile 5. sırada yer aldığı belirlenmiştir. 2011/12 - 2015/16 arasındaki 5 sezonda 6. sıraya gerileyen Fransa'nın, 2016/17 - 2019/20 arasındaki sezonlarda yeniden 5. sırada yer aldığı görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Bu sonuçlar, Fransa'nın 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi arasındaki en düşük başarı grafiğine sahip ülke olduğunu göstermektedir (Bkz: Grafik 3). Ayrıca, 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi'ne ait gelirlerin 1996/97 sezonunda birbirlerine çok yakın bir dilime sahip olduğu, ancak Fransa Ligue 1'de her geçen sezon diğer liglerden oldukça düşük seviyelerde gelir elde edildiği bilinmektedir (Gough, 2019). Bu gelir düzeyi nedeniyle Fransa Ligue 1'deki kulüplerin diğer liglerdeki kulüplerden daha düşük kalitede yabancı futbolcu transferleri yapabildiği düşünülebilir.

Araştırmanın analiz sonuçlarına göre, Almanya Bundesliga'da yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması (Bkz: Tablo 13) ve Sezon UEFA Ülke Sıralaması (Bkz: Tablo 14) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Bu sonuçlar, 1992/93 - 2019/20 arasındaki futbol sezonlarında

Almanya Bundesliga'daki kulüplerin yabancı futbolcu oynatma oranındaki yükselme ile kulüplerin UEFA organizasyonlarındaki başarıları arasında herhangi bir ilişkinin olmadığını göstermektedir (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). Royuela ve Gásquez (2019), daha fazla yabancı futbolcuya sahip olmanın futbol kulüplerinin performanslarını etkileyip etkilemediğini ortaya koymayı amaçladıkları araştırmada, tüm kulüplerin aynı yönetmeliklere sahip olduğu her ligde daha fazla yabancı futbolcuya sahip olmanın hiçbir etkisinin olmadığını belirlemişlerdir. Royuela ve Gásquez (2019)'ın yaptıkları araştırma, bu araştırma bulgularını destekler niteliktedir.

Almanya'nın 1992/93 - 2019/20 arasındaki futbol sezonlarında, UEFA Ülke Sıralaması'nda 2 ile 5. sırada yer aldığı görülmektedir (Bkz: Grafik 3). Bu sonuçlar, Alman futbol kulüplerinin oldukça başarılı olduklarını yansıtmaktadır (Bkz: Tablo 5, 6 ve 7). Ancak bu araştırma bulgularında elde edilen yabancı futbolcu oynatma oranı (Bkz: Grafik 2)'ndeki yükselme ile Almanya'nın UEFA Ülke Sıralamaları (Bkz: Grafik 3 ve 4)'ndeki konumu arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Alman futbolu incelendiğinde, 2002 FIFA Dünya Kupası Finalinde Almanya'nın Brezilya'ya yenilmesinden birkaç ay sonra DFB'nin Yetenek Geliştirme Programı (the Talent Development Programme)'ni başlattığı bilinmektedir (Deutsche Fußball Liga, 2020b). DFB, Almanya genelinde 390 futbol üssü kurarak, her yıl yaklaşık olarak 10 milyon Euro yatırım yapmakta ve 22.000 çocuk ve gencin bu programdan yararlanmasını sağlamaktadır (Deutsche Fußball Liga, 2020b). DFB'nin kurduğu bu gençlik sistemi ile hem kulüpler hem de A Milli Futbol Takımı düzeyinde Alman futbolunun gelişimini sağladığı düşünülebilir.

Araştırmanın analiz sonuçlarına göre, Türkiye Süper Ligi'nde yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEFA Ülke Sıralaması (Bkz: Tablo 19) ve Sezon UEFA Ülke Sıralaması (Bkz: Tablo 20) arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkinin olmadığı görülmektedir. Bu sonuçlar, 1992/93 - 2019/20 arasındaki futbol sezonlarında Türkiye Süper Ligi'ndeki kulüplerin yabancı futbolcu oynatma oranındaki yükselme ile kulüplerin UEFA organizasyonlarındaki başarıları arasında herhangi bir ilişkinin olmadığını göstermektedir (Bkz: Tablo 8). Sæther ve Solberg (2015), 2000 - 2013 arasındaki dönemde Norveç Premier Ligi'ndeki yabancı futbolcuların kulüplerin sportif performansları üzerinde olumlu bir etkisinin olmadığını belirlemişlerdir. Sæther ve Solberg (2015)'in yaptıkları araştırma, bu araştırma bulgularını desteklemektedir.

Türkiye'nin 1992/93 - 2019/20 arasındaki futbol sezonlarında, UEFA Ülke Sıralaması'nda 7 ile 15. sırada yer aldığı görülmektedir. Grafik 3 incelendiğinde, Türkiye'nin UEFA Ülke Sıralaması'nda 8 defa 10. ve 10 defa 11. sırada olmak üzere, toplamda 18 sezon bu iki sırada yer aldığı görülmektedir. Araştırma sonuçları, Türkiye Süper Ligi'nde uygulanan yabancı futbolcu statüsü ve uygulamalarının Türk futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarındaki başarılarında herhangi bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Türk futbolunun altın çağları, yabancı futbolcu statüsünün Türkiye Süper Ligi müsabakalarında, saha içinde 5 ve 6 yabancı futbolcunun yer alabildiği sezonlar olarak göze çarpmaktadır (Bkz: Tablo 1; Tablo 8). Özellikle Galatasaray'ın, 1999/00 sezonu UEFA Kupası'nı ve 2000 UEFA Süper Kupası (the UEFA Super Cup)'nı kazanması Türk futbolundaki en üst düzey başarılarıdır (Bkz: Tablo 8; UEFA, 2020e). Ayrıca Galatasaray'ın, 2000/01 sezonu UCL'de çeyrek final turuna kalması Türk futbol kulüplerinin bu organizasyondaki en üst düzey başarısı olarak dikkat çekmektedir (Bkz: Tablo 8). Galatasaray'ın yabancı futbolcu oynatma oranı, 1999/00 sezonunda (%27,7) ve 2000/01 sezonunda (%29) olarak belirlenmiştir (Bkz: Tablo 8). Söz konusu sezonlar incelendiğinde, Galatasaray'ın 1999/00 sezonu kadrosunda, Gheorghe Hagi, Gheorghe Popescu, Capone ve Claudio Taffarel gibi üst düzey yabancı futbolcuların yer aldığı (Transfermarkt, 1999); 2000/01 sezonu kadrosunda, mevcut yabancı futbolcuların yanına 2 defa Avrupa'da Gol Kralı unvanına sahip olan Mario Jardel (Kelly, 2019)'in transfer edildiği bilinmektedir (Transfermarkt, 2000). Galatasaray'ın elde ettiği bu üst düzey başarılar ile kadrosunda yer alan yabancı futbolcuların kalitesi arasında bir ilişki olduğu düşünülebilir. Bu başarılarından sonra, 2007/08 sezonunda Fenerbahçe'nin (%45,2) yabancı futbolcu oynatma oranı ile UCL'de çeyrek final turuna kaldığı görülmektedir (Bkz: Tablo 8). Ayrıca, 2012/13 sezonunda, Galatasaray'ın (%48,9) yabancı futbolcu oynatma oranı ile UCL'de çeyrek final, Fenerbahçe'nin (%42,7) yabancı futbolcu oynatma oranı ile UEL'de yarı final turuna kalması Türk futbol kulüplerinin aynı sezonda UEFA organizasyonlarında yükseldikleri en üst turlar olarak dikkat çekmektedir (Bkz: Tablo 8). Her iki sezon incelendiğinde, Fenerbahçe'nin 2007/08 sezonu kadrosunda, Alex de Souza, Deivid de Souza, Mateja Kezman, Roberto Carlos ve Diego Lugano (Transfermarkt, 2007); Galatasaray'ın 2012/13 sezonu kadrosunda, Didier Drogba, Wesley Sneijder, Felipe Melo ve Fernando Muslera (Transfermarkt, 2012a) ve Fenerbahçe'nin 2012/13 sezonu kadrosunda, Moussa Sow, Raúl Meireles ve Dirk Kuyt (Transfermarkt,

2012b) gibi üst düzey yabancı futbolcuların yer aldığı bilinmektedir. Söz konusu sezonlar incelendiğinde, hem Galatasaray'ın hem de Fenerbahçe'nin UEFA organizasyonlarındaki başarıları ile kadrolarında yer alan yabancı futbolcuların kalitesi arasında bir ilişki olduğu düşünülebilir. 2007/08 ve 2012/13 sezonları, Türkiye Süper Ligi'nde uygulanan yabancı futbolcu statüsü gereği saha içinde 6 yabancı futbolcunun yer alabildiği sezonlar olarak dikkat çekmektedir (Bkz: Tablo 1). Bu açıdan değerlendirildiğinde, Türkiye Süper Ligi'nde 2015/16 sezonundan başlayarak 5 sezondur uygulanmakta olan ve saha içinde 11 yabancı futbolcunun yer alabildiği yabancı futbolcu statüsünün Türk futbolunda uluslararası başarı açısından herhangi bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir.

6. Sonuç ve Öneriler

Bu araştırmada, İngiltere Premier League ve İspanya La Liga'da uygulanan yabancı futbolcu statüsü ve uygulamalarının kulüplerin UEFA organizasyonlarındaki başarılarını artırdığı belirlenmiştir. Diğer taraftan, İtalya Serie A ve Fransa Ligue 1'de uygulanan yabancı futbolcu statüsü ve uygulamalarının kulüplerin UEFA organizasyonlarındaki başarılarını düşürdüğü tespit edilmiştir. Ayrıca, Almanya Bundesliga'da uygulanan yabancı futbolcu statüsü ve uygulamaları ile kulüplerin UEFA organizasyonlarındaki başarıları arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı belirlenmiştir.

Araştırma sonuçları, Türkiye Süper Ligi'nde uygulanan yabancı futbolcu statüsü ve uygulamalarının Türk futbol kulüplerinin UEFA organizasyonlarındaki başarılarında herhangi bir etkisinin olmadığını göstermektedir. Türk futbolunun altın çağları, yabancı futbolcu statüsünün Türkiye Süper Ligi müsabakalarında, saha içinde 5 ve 6 yabancı futbolcunun yer alabildiği sezonlar olarak göze çarpmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde, Türkiye Süper Ligi'nde 2015/16 sezonundan başlayarak 5 sezondur uygulanmakta olan ve saha içinde 11 yabancı futbolcunun yer alabildiği yabancı futbolcu statüsünün Türk futbolunda uluslararası başarı açısından herhangi bir etkisinin olmadığı belirlenmiştir. TFF'nin bugüne kadar yabancı futbolcu statüsü ile ilgili olarak sadece sayısal sınırlamalara yer verdiği bilinmektedir. Bu araştırmada sayısal sınırlamaların uluslararası başarıya hiçbir etkisinin olmadığı görülmektedir. TFF'nin yabancı futbolcu statüsünde sayısal sınırlamalardan çok, transfer edilecek yabancı futbolcularda FA'nın İngiltere Premier League'de uygulamakta olduğu yabancı futbolcu transfer politikalarını inceleyerek, yürütülecek araştırmalar çerçevesinde, Türk futbolu için yabancı futbolcu transfer kriterleri belirlemesinin daha faydalı olabileceği düşünülebilir. TFF bu kriterleri belirleyerek, kulüplere daha kaliteli yabancı futbolcu transferleri yapabilmelerini sağlayacak bir kuralı uygulamaya koyabilir. Bu kural ile Türkiye Süper Ligi'ndeki yabancı futbolcu statüsü planlı ve istikrarlı bir şekilde uygulanabilecek bir yapıya kavuşabilir.

Öneriler:

- TFF tarafından bir Futbol Çalıştayı düzenlenebilir.
- Bu çalıştay'a tüm futbol paydaşları (TFF Yöneticileri, Kulüpler Birliği Vakfı Temsilcileri, Kulüp Yöneticileri, Teknik Direktörler, Antrenörler, Futbolcular ve Futbol Bilim İnsanları)'nın katılımı sağlanabilir.
- Gerçekleştirilecek kapsamlı araştırmalar çerçevesinde, Türk futbolu için yabancı futbolcu transfer kriterleri belirlenebilir.

Bu araştırmanın sonuçları değerlendirildiğinde, araştırmanın hem teori hem de uygulama alanlarına olası katkılar sağlayabilecek potansiyele sahip olması bilimsel kalitesi hakkında ipucu vermektedir. Bu bağlamda, TFF tarafından değiştirilmesi düşünülen Türkiye Süper Ligi yabancı futbolcu statüsünün gözden geçirilmesi aşamasında bu araştırmanın ürünleri değerli veriler sağlayabilir.

7. Kaynaklar

- Arıpınar, E. (Ed.) (1992). Türk Futbol Tarihi (1904 - 1991) (1. Cilt). İstanbul: Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları.
- Ball, P. (2003). Morbo: The Story of Spanish Football (Google book). London: WSC Books.
- Binder, J. J. ve Findlay, M. (2012). The Effects of the Bosman Ruling on National and Club Teams in Europe. Journal of Sports Economics, 13(2), (s.107-129).
- Carmichael, C. (2020). Parma: From Glory to Bankruptcy and Back Again. (2020, 19 Mart). Erişim adresi: <https://www.copa90.com/en/read/parma-from-glory-to-bankruptcy-and-back-again>
- Charyev, G. (2016). Consequences of the limit on foreign players in Russian football. Soccer & Society, 17(4), (s.571-587).
- Dalziel, M., Downward, P., Parrish, R., Pearson, G. ve Semens, A. (2013). Study on the Assessment of UEFA's 'Home Grown Player Rule' Negotiated procedure EAC/07/2012. The University of Liverpool and Edge Hill University.
- Deutsche Fußball Liga (2020a). At least 12 German players and the local player rule. Erişim adresi: <https://www.dfl.de/en/topics/transfers/local-player-rule/>
- Deutsche Fußball Liga (2020b). Talent Development Programme. Erişim adresi: <https://www.dfb.de/en/projects/talent-development-programme/>
- Doğan, M., Doğan, A., ve Serbest, M. (2004). Profesyonel Türk Futbolcuların Türkiye 1. Süper Liginde Oynayan Yabancı Uyruklu Futbolcularla İlgili Düşünceleri Üzerine Bir Çalışma. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 6(1), (s.30-39).
- Doidge, M. (2015). The Political Economy of Italian Football. In Football Italia: Italian Football in an Age of Globalization (s.45-66). London: Bloomsbury Academic.

- Dowling, M., Leopkey, B. ve Smith, L. (2018). Governance in Sport: A Scoping Review. *Journal of Sport Management*, 32(5), (s.438-451).
- Er, İ. (2010). Yeni yabancı formülü 6+4. (2010, 6 Mayıs). Erişim adresi: <http://www.hurriyet.com.tr/yeni-yabanci-formulu-6-4-14634631>
- ESPN (2020). Europe's top soccer leagues and coronavirus: Where Premier League, La Liga, more stand with finishing 2019-20 season. (2020, 23 Mayıs). Erişim adresi: <https://www.espn.com/soccer/english-premier-league/story/4085771/europes-top-soccer-leagues-and-coronavirus-where-premier-league-la-liga-more-stand-with-finishing-2019-20-season>
- European Commission (2008). UEFA rule on 'home-grown players': compatibility with the principle of free movement of persons. (2008, 28 Mayıs). Erişim adresi: https://europa.eu/rapid/press-release_IP-08-807_en.htm
- European Court Reports (1995). Union royale belge des sociétés de football association ASBL v Jean-Marc Bosman. (1995, 15 Aralık). Erişim adresi: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A61993CJ0415>
- FIFA (2008). 'Yes in Principle to 6+5 Rule'. (2008, 5 Şubat). Erişim adresi: <https://www.fifa.com/about-fifa/who-we-are/news/yes-principle-rule-684707>
- FIFA Global Club Football Report (2018). Global Club Football 2018 Report. Erişim adresi: <https://resources.fifa.com/image/upload/fifa-global-club-football-report-2018-web.pdf?cloudid=plstmtbjzbps7c2vkfir>
- Flores, R., Forrest, D. ve Tena, J. D. (2010). Impact on Competitive Balance from Allowing Foreign Players in a Sports League: Evidence from European Soccer. *KYKLOS*, 63(4), (s.546-557).
- Football History (2020). Cup Winners' Cup. Erişim adresi: <https://www.footballhistory.org/tournament/cup-winners-cup.html>

- Four Four Two (2019). When Ossie's dream began - how Ardiles, Villa and England's first foreigners changed football forever. (2019, 23 Ağustos). Erişim adresi: <https://www.fourfourtwo.com/features/ossie-ardiles-ricky-villa-tottenham-british-footballs-first-foreign-footballers>
- Fraser, D. (2020). GONNA GET MESSI Cristiano Ronaldo vs Lionel Messi: The 'who is better' debate finally ended by the players who starred alongside BOTH. (2020, 19 Nisan). Erişim adresi: <https://www.thesun.co.uk/sport/football/11408356/cristiano-ronaldo-messi-goat-verdict/>
- Gardiner, S. ve Welch, R. (2011). Nationality and protectionism in football: why are FIFA's '6+5 rule' and UEFA's 'home-grown player rule' on the agenda?. Soccer & Society, 12(6), (s.774-787).
- Geeraert, A. ve Drieskens, E. (2015). The EU controls FIFA and UEFA: a principal-agent perspective. Journal of European Public Policy, 22(10), (s.1448-1466).
- Geeraert, A., Scheerder, J. ve Bruyninckx, H. (2013). The governance network of European football: introducing new governance approaches to steer football at the EU level. International Journal of Sport Policy and Politics, 5(1), (s.113-132).
- George, D. ve Mallery, P. (2019). IBM SPSS Statistics 25 Step by Step: A Simple Guide and Reference (15. Baskı). New York: Routledge.
- Giulianotti, R. ve Robertson, R. (2009). Globalization and Football (Google book). London: SAGE Publications.
- Goal (2014). Yabancı sınırı kesinleşti!. (2014, 16 Mayıs). Erişim adresi: <https://www.goal.com/tr/news/232/süper-lig/2014/05/16/4822272/yabancı-sınırı-kesinleşti>
- Gough, C. (2019). Revenue of the biggest (Big Five*) European soccer leagues from 1996/97 to 2019/20. (2019, 9 Ekim). Erişim adresi: <https://www.statista.com/statistics/261218/big-five-european-soccer-leagues-revenue/>

- Hafez, S. (2019). Calciopoli: The scandal that rocked Italy and left Juventus in Serie B. (2019, 5 Ekim). Erişim adresi: <https://www.bbc.com/sport/football/49910626>
- Karaca, O. (2008). The impact of foreign players on international football performance. Munich Personal RePEc Archive, 11064.
- Kassiesa (1985). UEFA Country Ranking. Erişim adresi: <https://kassiesa.home.xs4all.nl/bert/uefa/data/method1/crank1985.html>
- Kassiesa (2020). UEFA Coefficients calculation method. Erişim adresi: <https://kassiesa.net/uefa/calc.html>
- Kelly, R. (2019). What is the European Golden Shoe? Winners, scoring & guide to top scorer award. (2019, 24 Kasım). Erişim adresi: <https://www.goal.com/en/news/what-european-golden-shoe-winners-scoring-top-scorer-award/nc9budb6sxoy1913rrm2gd6js>
- Kulüpler Birliği (2017). Göksel Gümüşdağ Aday Olmayacağını Açıkladı. (2017, 28 Temmuz). Erişim adresi: <http://www.kuluplerbirligi.org/content/view/goksel-gumusdag-aday-olmayacagini-acikladi/25>
- Littlewood, M., Mullen, C. ve Richardson, D. (2011). Football labour migration: an examination of the player recruitment strategies of the 'big five' European football leagues 2004-5 to 2008-9. Soccer & Society, 12(6), (s.788-805).
- Lowe, S. (2013). Fear and Loathing in La Liga: The True Story of Barcelona and Real Madrid (Google book). London: Yellow Jersey Press.
- Madichie, N. (2009). Management implications of foreign players in the English Premiership League football. Management Decision, 47(1), (s.24-50).
- Marcén, M. (2016). The Bosman ruling and the presence of native football players in their home league: the Spanish case. European Journal of Law and Economics, 42, (s.209-235).
- McCutcheon, J. P. (2002). Free movement in European sport. European Sport Management Quarterly, 2(4), (s.308-320).

- McNulty, P. (2005). Heysel and the tragic aftermath. (2005, 4 Nisan). Erişim adresi: <http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/football/europe/4400953.stm>
- Moliterno, G. (2002). Encyclopedia of Contemporary Italian Culture (Google book). London: Routledge.
- NTV (2017). TFF kadro değişikliğini aıkladı!. (2017, 9 Ağustos). Erişim adresi: <https://www.ntv.com.tr/spor/tff-kadro-degisikligini-acikladi,mUxRKceisUKKXSr7OAHrUg>
- Özbostan, M. (2011). Son formül 5+2 mi?. (2011, 12 Ağustos). Erişim adresi: <https://www.sabah.com.tr/spor/futbol/2011/08/12/son-formul-52-mi>
- Parrish, C. ve Nauright, J. (2014). Soccer around the World: A Cultural Guide to the World's Favorite Sport (Google book). California: ABC-CLIO.
- Poli, R., Besson, R. ve Ravenel, L. (2020). Squad valuation: six clubs over one billion. (2020, 16 Mart). Erişim adresi: <https://football-observatory.com/IMG/sites/b5wp/2019/wp287/en/>
- Poli, R., Ravenel, L. ve Besson, R. (2016). Foreign players in football teams. CIES Football Observatory Monthly Report, 12, (s.1-9).
- Premier League Handbook (2019). Premier League Handbook Season 2019/20. Erişim adresi: <https://www.premierleague.com/about>
- Richter, C. (2015). How the number of foreign players influences the performance of national clubs and the national team (Master's Thesis). Erişim adresi: <https://www.grin.com/document/312042>
- Rovai, A. P., Baker, J. D. ve Ponton, M. K. (2014). Social Science Research Design and Statistics: A Practitioner's Guide to Research Methods and SPSS Analysis (2. Baskı). Chesapeake: Watertree Press LLC.
- Royuela, V. ve Gásquez, R. (2019). On the Influence of Foreign Players on the Success of Football Clubs. Journal of Sports Economics, 20(5), (s.718-741).

- Sabah (2019). İşte Kulüpler Birliği'nin "yabancı futbolcu" kararı. (2019, 21 Mart). Erişim adresi: <https://www.sabah.com.tr/spor/futbol/2019/03/21/son-dakika-kulupler-birligi-toplantisi-sona-erdi>
- Sæther, S. A. ve Solberg, H. A. (2015). Talent development in football: are young talents given time to blossom?. Sport, Business and Management: An International Journal, 5(5), (s.493-506).
- Salt, N. (2018). Barcelona face race against time to 'convert Philippe Coutinho's passport to Portuguese' to abide by La Liga's non-EU players rule. (2018, 7 Ağustos). Erişim adresi: <https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-6035693/Barcelona-face-race-convert-Coutinhos-passport-Portuguese-follow-non-EU-players-rule.html>
- Smokvina, V. (2013). The UEFA Home-Grown Player Rule: Does It Fulfil Its Aim?. The International Journal of Sport and Society, 3(2), (s.67-80).
- Swarbrick, S. (2014). Does the Bundesliga Need to Limit Foreign Transfers?. (2014, 12 Aralık). Erişim adresi: <http://bundeligafanatic.com/20141212/does-the-bundesliga-need-to-limit-foreign-transfers/>
- Resmi Gazete (1962). T. C. Resmi Gazete, 11193. (1962, 29 Ağustos). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/11193.pdf>
- Resmi Gazete (1989). T. C. Resmi Gazete, 20254, (1989, 16 Ağustos). Erişim adresi: <http://www.resmigazete.gov.tr/arsiv/20254.pdf>
- Tam Saha (2015). Tam Saha TFF'nin Aylık Futbol Dergisi. (2015, Şubat). 123.
- Taylor, M. (2006). Global Players? Football, Migration and Globalization, c. 1930-2000. Historical Social Research, 31(1), (s.7-30).
- Taylor, M. (2007). Football, Migration and Globalization: The Perspective of History. Published on the Internet, www.idrottsforum.org. A longer version of this paper was published as 'Global Players? Football, Migration and Globalization, c. 1930-2000'. Historical Social Research, 31(1), (s.7-30).
- TFF (2002). Süper Lig Tarihçesi (İsim Değişikliği). Erişim adresi: <http://www.tff.org/default.aspx?pageID=545>

TFF (2015). Demirören: “Yabancı değil yerli kuralı”. (2015, 5 Ocak). Erişim adresi:
<http://www.tff.org/default.aspx?pageID=285&ftxtID=22100>

TFF (2020). Ligler ileri bir tarihe ertelendi. (2020, 19 Mart). Erişim adresi:
<https://www.tff.org/default.aspx?pageID=687&ftxtID=33181>

TFF Statüsü (2011). 2011 - 2012 Sezonu Spor Toto Süper Lig Müsabakaları Statüsü.
Erişim adresi:
<http://tff.org/Resources/TFF/Documents/0002012/Ligler/SuperLig/2011.10.26-Spor-Toto-Super-Lig-Statusu.pdf>

TFF Statüsü (2012). 2012 - 2013 Sezonu Spor Toto Süper Lig Müsabakaları Statüsü.
Erişim adresi:
<http://tff.org/Resources/TFF/Documents/000013/TFF/STATULER/Spor-Toto-Super-Lig-Statusu-2012-13.pdf>

TFF Statüsü (2013). 2013 - 2014 Sezonu Spor Toto Süper Lig Müsabakaları Statüsü.
Erişim adresi:
<http://tff.org/Resources/TFF/Documents/0000014/TFF/STATULER/2013-14-Sezonu-Super-Lig-Statusu.pdf>

TFF Statüsü (2014). 2014 - 2015 Sezonu Spor Toto Süper Lig Müsabakaları Statüsü.
Erişim adresi:
<http://tff.org/Resources/TFF/Auto/c9dbcee91cc04122971eed20e100d35e.pdf>

TFF Statüsü (2015). 2015 - 2016 Sezonu Spor Toto Süper Lig Müsabakaları Statüsü.
Erişim adresi:
<http://tff.org/Resources/TFF/Documents/00000016/Ligler/Statuler/2015-2016-Sezonu-SporTotoSuperLig-Statusu.pdf>

TFF Statüsü (2016). 2016 - 2017 Sezonu Spor Toto Süper Lig Müsabakaları Statüsü.
Erişim adresi:
<https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/STATULER/2016-2017/Spor-Toto-Super-Lig-Turgay-Seren-Sezonu.pdf>

TFF Statüsü (2017). 2017 - 2018 Süper Lig İlhan Cavcav Sezonu Müsabakaları Statüsü. Erişim adresi: <http://tff.org/Resources/TFF/Documents/STATULER/2017-2018/2017-2018-Super-Lig-Statusu.pdf>

TFF Statüsü (2018). 2018 - 2019 Spor Toto Süper Lig Lefter Küçükandonyadis Sezonu Müsabakaları Statüsü. Erişim adresi: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/STATULER/2018-2019/2018-19-STSL-STATU.pdf>

TFF Statüsü (2019). 2019 - 2020 Süper Lig Cemil Usta Sezonu Müsabakaları Statüsü. Erişim adresi: <https://www.tff.org/Resources/TFF/Documents/STATULER/2019-2020/2019-2020-SL-STATU.pdf>

The European Club Footballing Landscape (2017). The European Club Footballing Landscape: Club Licensing Benchmarking Report Financial Year 2017. Erişim adresi: <https://www.uefa.com/insideuefa/protecting-the-game/club-licensing-and-financial-fair-play/news/newsid=2589785.html>

The European Club Footballing Landscape (2018). The European Club Footballing Landscape: Club Licensing Benchmarking Report Financial Year 2018. Erişim adresi: <https://www.uefa.com/insideuefa/protecting-the-game/club-licensing/news/newsid=2637880.html>

Transfermarkt (1999). Squad of Galatasaray SK - Season 99/00. Erişim adresi: https://www.transfermarkt.com/galatasaray-sk/startseite/verein/141?saison_id=1999

Transfermarkt (2000). Squad of Galatasaray SK - Season 00/01. Erişim adresi: https://www.transfermarkt.com/galatasaray-sk/startseite/verein/141?saison_id=2000

Transfermarkt (2007). Squad of Fenerbahçe SK - Season 07/08. Erişim adresi: https://www.transfermarkt.com/fenerbahce-sk/startseite/verein/36?saison_id=2007

Transfermarkt (2012a). Squad of Galatasaray SK - Season 12/13. Erişim adresi:
https://www.transfermarkt.com/galatasaray-sk/startseite/verein/141?saison_id=2012

Transfermarkt (2012b). Squad of Fenerbahce SK - Season 12/13. Erişim adresi:
https://www.transfermarkt.com/fenerbahce-sk/startseite/verein/36?saison_id=2012

Travlos, A. K., Dimitropoulos, P. ve Panagiotopoulos, S. (2017). Foreign player migration and athletic success in Greek football. Sport, Business and Management: An International Journal, 7(3), (s.258-275).

TRT Haber (2020). UEFA'da gündem koronavirüs. (2020, 25 Şubat). Erişim adresi:
<https://www.trthaber.com/haber/spor/uefada-gundem-koronavirus-463147.html>

UEFA (2008). UEFA Europa League approved as new name for UEFA Cup. (2008, 26 Eylül). Erişim adresi:
https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/PressRelease/uefa/UEFA-Media/75/40/84/754084_DOWNLOAD.pdf

UEFA (2014). Protection of young players. (2014, 2 Ocak). Erişim adresi:
<https://www.uefa.com/news/newsid=943393.html>

UEFA (2020a). All of this week's UEFA matches postponed. (2020, 15 Mart). Erişim adresi:
<https://www.uefa.com/insideuefa/about-uefa/news/newsid=2641054.html>

UEFA (2020b). European leagues & cups. (2020, 10 Mart). Erişim adresi:
<https://www.uefa.com/memberassociations/leaguesandcups/index.html>

UEFA (2020c). How association club coefficients are calculated. Erişim adresi:
<https://www.uefa.com/memberassociations/uefarankings/country/about/>

UEFA (2020d). About the rankings. Erişim adresi:
<https://www.uefa.com/memberassociations/uefarankings/>

UEFA (2020e). UEFA Super Cup. Erişim adresi:
<https://www.uefa.com/teamsandplayers/teams/club=50067/profile/history/index.html>

UEFA Declaration (2005). Declaration of the UEFA Congress on the subject of local training of players. (2005, 21 Nisan). Erişim adresi:
https://www.uefa.com/MultimediaFiles/Download/uefa/UEFAMedia/297202_DOWNLOAD.pdf

Varmus, M., Kubina, M. ve Adámik, R. (2019). Impact of the Proportion of Foreign Players' Appearances on the Success of Football Clubs in Domestic Competitions and European Competitions in the Context of New Culture. Sustainability, 12(1), (s.1-13).

Yıldırım, A. ve şimşek, H. (2018). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (11.Baskı). Ankara: Seçkin.

Ekler

Ek 1: ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi’nde Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)

Sezon	Premier League	La Liga	Bundesliga	Serie A	Ligue 1	Süper Lig
1992/93	31,1	21	18,1	21,2	20,7	18,3
1993/94	30,4	21,3	20,8	17,8	22,2	18,5
1994/95	32,9	20,8	22	17,2	19,1	19,1
1995/96	36,4	20,8	23,5	19,1	21,7	19
1996/97	44,3	37,9	29	25,1	27,7	22
1997/98	48,6	42,5	35,9	28	26,1	22,6
1998/99	52,5	42,5	41,1	31,7	28,1	24,9
1999/00	55,2	41	42,6	32,8	29,6	26,2
2000/01	55,1	37,4	49,6	35,5	33,4	30,3
2001/02	58,6	34,8	52,3	32,2	38,5	26,6
2002/03	62,1	34,1	58,7	32,3	41,7	27,6
2003/04	63,3	38,4	57,2	32,6	43,6	26,5
2004/05	62,3	33,6	54,7	28,9	48,3	26,7
2005/06	62,3	33,8	54,3	30	48,7	31,7
2006/07	61,3	39,1	55,3	26,4	46,8	33,3
2007/08	65	39,6	56,7	32,6	44,7	30,7
2008/09	63,2	36,9	58,2	38,1	46,6	42,1
2009/10	65,8	36	56,9	40,4	49,6	35,6
2010/11	64,8	40,1	49,9	44,8	49,9	39,5
2011/12	63,4	38,9	50,9	46,7	49,2	43,8
2012/13	68,8	39,1	53,3	50,1	49,6	47,2
2013/14	68,1	39,2	52,4	52,8	55,3	46,3
2014/15	64,9	41,4	53,7	55,3	55,6	43,3
2015/16	70,3	41,8	55,2	57,2	50,8	52,3
2016/17	67,7	43,7	56,5	58,7	49,2	58,6
2017/18	66,7	42,1	55	55,3	51,6	64,8
2018/19	69,9	40,6	56,1	59,8	49,7	62,6
2019/20	65,4	41	58,9	62,3	48,1	66,6

Ek 2: ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi ve Türkiye Süper Ligi’nden UEFA Organizasyonlarına Katılan Kulüplere Ait Yabancı Futbolcu Oynatma Oranı (%)

Sezon	Premier League	La Liga	Bundesliga	Serie A	Ligue 1	Süper Lig
1992/93	37,5	21,1	23	21,9	21,5	20,6
1993/94	36,5	22,5	21,3	20,8	18,9	18,1
1994/95	37,1	18,3	21,9	19,4	17,9	16,6
1995/96	35,2	20,7	19,5	21,3	18,7	21,7
1996/97	38	36	27,9	34,8	27,2	25,2
1997/98	45,9	36,6	35	33,2	25,9	26,7
1998/99	53,8	44,6	42	43,6	28,2	31
1999/00	58,2	53,7	44,4	40,6	23,1	31,6
2000/01	59,8	46,3	52,4	49,8	34,3	29
2001/02	59,4	45,9	54,5	48,6	40,9	34,7
2002/03	62,9	43,8	56,1	44,7	47,3	30,8
2003/04	65,8	44,5	58,4	47,6	54,1	32,9
2004/05	65,3	38,4	52,7	45,1	49,9	30,8
2005/06	71,3	40,7	56,9	45,4	53,4	36,8
2006/07	65,7	44,8	58,1	37,9	51,4	34,7
2007/08	70	53,3	57,1	38,4	44,3	27,7
2008/09	63,9	50,7	59,6	48,2	46,1	47,5
2009/10	71,2	40,2	54,7	51	43,8	40,7
2010/11	69,3	45,8	43,8	47,4	47,7	45,3
2011/12	67,9	44,3	45,7	63,1	47	52,2
2012/13	68,1	46,9	50,7	57,7	49,6	50
2013/14	72,3	46,4	46,3	68,5	49,4	46,3
2014/15	71,9	43,1	55,9	69,2	55,4	43,4
2015/16	74,1	51,6	59	71,8	58,1	46,4
2016/17	72,2	51,6	59,8	66,4	52,9	57,3
2017/18	72,5	45,4	48,5	71,7	56,6	70,5
2018/19	72,3	55,1	63,4	74,9	56,4	66,2
2019/20	74,7	58,3	66,5	71,5	50,6	72

Ek 3: UEFA Ülke Sıralaması

Sezon	İngiltere	İspanya	Almanya	İtalya	Fransa	Türkiye
1992/93	9	4	3	1	2	13
1993/94	8	5	3	1	2	12
1994/95	5	4	3	1	2	10
1995/96	7	3	4	1	2	11
1996/97	7	2	4	1	3	8
1997/98	6	3	2	1	4	14
1998/99	6	2	3	1	4	14
1999/00	5	1	3	2	4	11
2000/01	3	1	4	2	5	7
2001/02	3	1	4	2	5	8
2002/03	3	1	4	2	5	10
2003/04	2	1	4	3	5	10
2004/05	2	1	5	3	4	11
2005/06	3	1	5	2	4	15
2006/07	2	1	5	3	4	14
2007/08	1	2	5	3	4	11
2008/09	1	2	4	3	5	11
2009/10	1	2	4	3	5	11
2010/11	1	2	3	4	5	10
2011/12	1	2	3	4	6	11
2012/13	2	1	3	4	6	10
2013/14	2	1	3	4	6	11
2014/15	2	1	3	4	6	12
2015/16	3	1	2	4	6	11
2016/17	3	1	2	4	5	10
2017/18	2	1	4	3	5	10
2018/19	2	1	4	3	5	10
2019/20	2	1	3	4	5	11

Ek 4: Sezon UEFA Ülke Sıralaması

Sezon	İngiltere	İspanya	Almanya	İtalya	Fransa	Türkiye
1992/93	18	7	9	1	2	14
1993/94	5	4	2	1	6	11
1994/95	8	4	2	1	3	15
1995/96	19	3	6	5	4	30
1996/97	6	1	3	2	7	4
1997/98	5	4	2	1	10	15
1998/99	4	2	7	1	3	22
1999/00	2	1	4	3	5	7
2000/01	2	1	3	4	5	6
2001/02	4	1	2	3	9	13
2002/03	4	2	5	1	6	16
2003/04	3	1	15	5	2	8
2004/05	1	3	6	2	5	14
2005/06	4	2	6	3	5	18
2006/07	2	1	6	3	5	13
2007/08	1	2	3	6	10	7
2008/09	2	3	4	5	6	9
2009/10	2	3	1	4	5	11
2010/11	2	3	4	5	8	17
2011/12	2	1	3	6	7	18
2012/13	3	2	1	4	6	7
2013/14	2	1	3	4	7	13
2014/15	4	1	3	2	5	14
2015/16	3	1	2	5	6	12
2016/17	2	1	3	5	4	7
2017/18	1	2	6	3	5	11
2018/19	1	2	3	4	6	17
2019/20	1	2	3	4	8	19

Ek 5: Ege Üniversitesi Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Karar Belgesi

EGE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU KARAR BELGESİ

YÜRÜTÜCÜNÜN ADI SOYADI / KURUMU	Dr. Öğr. Üyesi Erdiç DEMİRAY / Spor Bilimleri Fakültesi	
DANIŞMANIN ADI SOYADI / KURUMU	-	
DİĞER ARAŞTIRMACILAR	Kutay ARSLAN / Sağlık Bilimleri Enstitüsü	
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	☒ Yüksek Lisans Tezi ☐ Doktora Tezi ☐ Özgün Araştırma	
ARAŞTIRMANIN BAŞLIĞI	Yabancı Futbolcu Statüsü ve Başarı İlişkisi: Türkiye ve "Beş Büyük" Avrupa Futbol Ligi Üzerine Bir Araştırma	
BİLİRKİŞİ GÖRÜŞÜ	Yok	
KARARIN ALINDIĞI TOPLANTI TARİHİ	04.03.2020	
TOPLANTI / KARAR SAYISI	04 / 07	PROTOKOL NO: 561
KARAR	Konunun etik kurulla ilgili bir yönü bulunmadığına OYBİRLİĞİ ile karar verilmiştir.	

Prof. Dr. Mehmet ERSAN
Kurul Başkanı

Prof. Dr. Hülya YILMAZ
Kurul Başkan Yardımcısı

Prof. Dr. Fazlı GÖKÇEK
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Sonia AMADO
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Mustafa MUTLUER
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Metin KARADAĞ
Kurul Üyesi

Prof. Dr. Nadim MACİT
Kurul Üyesi

Ek 6: Ege Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi

T.C
EGE ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Bilimsel Araştırma Projeleri Koordinasyon Birimi

Konu: Yürürlüğe Giren Proje Öneriniz

Tarih
27.05.2020

Sayın Dr.Öğr.Üyesi ERDİNÇ DEMİRAY

Aşağıda bilgileri özetlenen proje önerinize yönelik değerlendirme süreci tamamlanmış ve BAP Komisyonu tarafından desteklenmesi uygun görülen projeniz, proje sözleşmesinin Rektörlük Makamı tarafından onaylanmasıyla yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Tebrik eder, çalışmalarınızda başarılar dilerim.

Saygılarımla,

Prof.Dr. BAYRAM ŞAHİN
Koordinatör

Proje Başlığı: Yabancı Futbolcu Statüsü ve Başarı İlişkisi: Türkiye ve 'Beş Büyük' Avrupa Futbol Ligi Üzerine Bir Araştırma

Proje No: SYL-2020-21346

Proje Türü: Y.Lisans

Süresi: 24 ay

Başlama Tarihi: 27.05.2020

Onaylanan Bütçesi: 495,60 TL

Proje Yürütücüsü: Dr.Öğr.Üyesi ERDİNÇ DEMİRAY

Araştırmacı(lar): ÖĞRENCİ KUTAY ARSLAN

Teşekkür

“Yabancı Futbolcu Statüsü ve Başarı İlişkisi: Türkiye ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi Üzerine Bir Araştırma” başlığı altında araştırma yapmama izin veren ve beni bu araştırmanın her aşamasında destekleyen tez danışmanım Sayın Dr. Öğr. Üyesi Erdiñ DEMİRAY’a teşekkür ederim.

Ege Üniversitesi’nde yüksek lisans tez savunma sınavımda jüri üyesi olarak bu araştırmaya önemli katkılarda bulunan Sayın Prof. Dr. Ahmet TALİMCİLER’e, Sayın Doç. Dr. Melih BALYAN’a; yüksek lisans eğitimim süresince ders aldığım Sayın Prof. Dr. R. Timuçin GENÇER’e, Sayın Prof. Dr. Gülgün ERDOĞAN TOSUN’a, Sayın Prof. Dr. Emet GÜREL’e, Sayın Doç. Dr. Özgür KÖSEOĞLU’na; eğitimim süresince önemli desteklerini gördüğüm Rahmetli Hocam Sayın Doç. Dr. Ekim PEKÜNLÜ’ye, Sayın Dr. Öğr. Üyesi Bülent YAPICIOĞLU’na ve bu günlere gelebilmemde emeği olan tüm hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Bu araştırmada, Türk futbolunda uygulanan yabancı futbolcu statülerinin resmi belgelerine ulaşmamı sağlayan Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbolcu Tescil İşleri Müdürü Sayın Evrim TARLIĞ’a içtenlikle teşekkür ederim.

Beni yaşamımın her aşamasında destekleyerek bu günlere gelmemi sağlayan annem Gülşen ARSLAN’a, babam Mustafa ARSLAN’a ve abim Koray ARSLAN’a yine içtenlikle teşekkür ederim.

İzmir, Haziran 2020

Kutay ARSLAN

Özgeçmiş

Adı ve Soyadı: Kutay ARSLAN
Doğum Tarihi: 23 / 02 / 1990
Doğum Yeri: İzmir
Telefon: +90 (537) 766 63 88
E-Posta: arslannkutay@gmail.com
Yabancı Diller: İngilizce ve İspanyolca
Sertifikalar: TFF Grassroots C Lisansı
Ege Üniversitesi Pedagojik Formasyon Sertifikası
Uzmanlık Alanı: Spor Yönetimi

Derece	Bölüm / Program	Üniversite	Yıl
Lisans	Uluslararası İlişkiler	Anadolu Üniversitesi	2012 / 2016
Lisans	Spor Yöneticiliği	Ege Üniversitesi	2014 / 2018
Lisans	Antrenörlük Eğitimi	Ege Üniversitesi	2015 / 2019
Yüksek Lisans	Spor Yönetimi Bilimleri	Ege Üniversitesi	2018 / 2020

Yüksek Lisans Tez Başlığı: Yabancı Futbolcu Statüsü ve Başarı İlişkisi: Türkiye ve ‘Beş Büyük’ Avrupa Futbol Ligi Üzerine Bir Araştırma

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Erdiñ DEMİRAY